

תעודת העם

זה השער להי צדיקים יבאנו

קונטרס

ערבי פסחים

כולל בתוכו

סדר יום ערב פסח תשס"ט

ברכת החמה, ביעור ושריפת חמץ

הלכות ומנהגי קודש, ועוד

לוקט מספרי רבותה"ק ז"ע - נעתק מהגש"פ ברך משה ועוד

יו"ל על ידי

כולל עצי חיים ד'סאטמאר

- צדקת רבי מאיר בעל הנם -

בני ברק יצ"ו

ניסן תשס"ט לפ"ק

(קודם כזרכה יאמר לשם יחוד, ואם חושש שמא יתקשרו השמים צעזים, לא יאמר לשם יחוד רק יתחיל יראוך עם שמש):

**וַיְהִי נֶעַם אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ. וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ
בוֹנֵנָה עָלֵינוּ. וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ בוֹנֵנָהוּ:**

פֶּתַח אֱלֹהֵינוּ וְאָמַר רַבּוֹן עֲלָמִין דְּאֵנְתָּ הוּא חַד וְלֹא בְּחוּשְׁבָן. אֵנְתָּ הוּא
עֲלָאָה עַל כָּל עֲלָאִין. סְתִימָא עַל כָּל סְתִימִין. לִית מַחְשְׁבָא
תְּפִיסָא בְּךָ כָּלָל. אֵנְתָּ הוּא דְּאֶפִּיקַת עֶשֶׂר תְּקוּנִין וְקָרִינִין לֹון עֶשֶׂר
סְפִירִין. לֹאֲנֵהָא בְּהוֹן עֲלָמִין סְתִימִין דְּלֹא אֲתַגְלִין. וְעֲלָמִין דְּאֲתַגְלִין.
וּבְהוֹן אֲתַבְּסִיאת (ס"ו אֲתַבְּסִיאת) מִבְּנֵי נֶשָׂא. וְאֵנְתָּ הוּא דְּקָשִׁיר לֹון וּמִיחַד
לֹון. וּבְגִין דְּאֵנְתָּ מִלְּגָאוּ כָּל מָאן דְּאֶפְרִישׁ חַד מִן חֲבֵרָה מֵאֲלִין עֶשֶׂר
סְפִירִין אֲתַחֲשֵׁב לִיה כְּאֵלוּ אֶפְרִישׁ בְּךָ. וְאֲלִין עֶשֶׂר סְפִירִין. אֲנוּן אֲזִלִין
כְּסִדְרִין. חַד אֲרִיךְ וְחַד קָצֵר וְחַד בֵּינוּנִי. וְאֵנְתָּ הוּא דְּאֵנְהִיג לֹון וְלִית מָאן
דְּאֵנְהִיג לָךְ לֹא לְעֵלָא וְלֹא לְתַתָּא וְלֹא מִכָּל סְטָרָא. לְבוּשִׁין תְּקִינַת לֹון
דְּמַנְיָהּ פְּרָחִין נִשְׁמָתִין לְבָנֵי (ס"ו דְּבָנֵי) נֶשָׂא. וּכְמָה גּוֹפִין תְּקִינַת לֹון
דְּאֲתַקְרִיאוּ גּוֹפָא לְגַבֵּי לְבוּשִׁין דְּמַכְסִּין עֲלִיהוֹן. וְאֲתַקְרִיאוּ בְּתַקְוָנָא דָּא.
חֶסֶד דְּרוּעָא יְמִינָא. גְּבוּרָה דְּרוּעָא שְׁמָאֲלָא. תְּפָאֲרַת גּוֹפָא. נֶצַח וְהוֹד
תְּרִין שׁוֹקִין. וְיִסּוּד סְיוּמָא דְּגּוֹפָא אוֹת בְּרִית קֹדֶשׁ. מְלָכוּת פֶּה תוֹרָה
שְׁבַעל פֶּה קָרִינִין לָהּ. חֲכָמָה מוֹחָא אִיהוּ מַחְשְׁבָא מְלָגוּ. בִּינָה לְבָא וּבָה
הֶלֶב מִבִּין. וְעַל אֲלִין תְּרִין כְּתִיב הַנְּסִתְרוּת לִיהוּה אֱלֹהֵינוּ. כְּתָר עֲלִיוֹן
אִיהוּ כְּתָר מְלָכוּת. וְעֲלִיה אֲתַמַּר מִגִּיד מִרְאשִׁית אַחֲרִית. וְאִיהוּ
קַרְקַפְתָּא דְּתַפִּילִי (ס"ו קַרְקַפְתָּא דְּלֹא מְנָח תַּפְלִי). מְלָגָאוּ אִיהוּ יוֹד קָא
וְאוּ קָא דְּאִיהוּ אֲרַח אֲצִילוֹת. אִיהוּ שְׁקִי דְּאִילָנָא בְּדְרוּעֵי וְעֶנְפוֹי (ס"ו
וְאֶנְפוֹ) כְּמִיָּא דְּאֶשְׁקִי לְאִילָנָא וְאֲתַרְבִּי בְּהוּא שְׁקִי: רַבּוֹן הָעוֹלָמִים
אֵנְתָּ הוּא עֲלֵת הָעֵלוֹת סִבַּת הַסְּבוֹת דְּאֶשְׁקִי לְאִילָנָא בְּהוּא גְּבִיעוּ.
וְהוּא גְּבִיעוּ אִיהוּ כְּנִשְׁמָתָא לְגּוֹפָא דְּאִיהוּ חַיִּים לְגּוֹפָא. וּבְךָ לִית דְּמִיּוֹן
וְלִית דְּיוֹקְנָא מִכָּל מַה דְּלָגוּ וּלְבָר. וּבְרָאֲתָ שְׁמִיָּא וְאַרְעָא וְאַפִּיקַת מְנַהוֹן
שְׁמִשָּׁא וְסִיחָרָא וְכוּכְבֵּיָא וּמִזְלֵי. וּבְאַרְעָא אִילָנִין וְדִשְׁאִין וּגְנָתָא דְּעֶדֶן
(וְעֶשְׂבִּין) וְחַיִּין וְעוֹפִין וְנוֹנִין וּבְנֵי נֶשָׂא. לְאֶשְׁתַּמּוּדְעָא בְּהוֹן עֲלָאִין. וְאִיךְ
יִתְנַהֲגוּן בְּהוֹן עֲלָאִין וְתַתָּאִין. וְאִיךְ אֶשְׁתַּמּוּדְעָאן מֵעֲלָאִי וְתַתָּאִי. וְלִית
דִּידַע בְּךָ כָּלָל. וּבֵר מְנַךְ לִית יַחֲידָא (ס"ו יַחֲוּדָא) בְּעֲלָאִי וְתַתָּאִי. וְאֵנְתָּ

אשתמודע אדון על פלא. וכל ספירן כל חד אית ליה שם ידיע ובהון
 איתקריאו מלאכיא. ואנת לית לך שם ידיע דאנת הוא ממלא כל
 שמהן ואנת הוא שלימו דכלהו. וכד אנת תסתלק מנהון אשתארו
 בלהו שמהן בגופא בלא נשמתא. אנת חכים ולא בחקמה ידיעא. אנת
 הוא מבין ולא מבינה ידיעא. לית לך אתר ידיעא. אלא לאשתמודעא
 תקפך וחילך לבני נשא. ולאחזאה לון איך אתנהיג עלמא בדינא
 וברחמי דאנון צדק ומשפט. בפום עובדיהון דבני נשא. דין איהו
 גבורה. משפט עמודא דאמצעיתא. צדק מלכותא קדישא. מאנני צדק
 תרין סמכי קשומי. הין צדק אות ברית. בלא לאחזאה איך אתנהיג
 עלמא. אבל לאו דאית לך צדק ידיעא דאיהו דין. ולא משפט ידיעא
 דאיהו רחמי. ולא מכל אלין מדות כלל:

קום רבי שמעון ויתחדשון מלין על ידך דהא רשותא אית לך לגלאה
 רזין סמירין על ידך מה דלא אתייהיב רשו לגלאה לשום בר
 נש עד כעין:

קם רבי שמעון פתח ואמר לך יי הגדולה והגבורה וכו' עלאין שמעו
 אינון דמיכין דחברון ורעיא מהימנא אתערין משנתכון. הקיצו
 ורננו שוכני עפר אלין אינון צדיקיא דאינון מסטרא דהוא דאתמר
 בה אני ישנה ולבי ער ולא אינון מתים ובגין דא אתמר בהון הקיצו
 ורננו וכו'. הקיצו רעיא מהימנא אתער אנת ואבהן לאתערותא
 דשכינתא דאיהי ישנה בגלותא. דעד כעין צדיקיא בלהו דמיכין ושינתא
 בחוריהון. מיד יהיבת שכינתא תלת קלין לגבי רעיא מהימנא ויימא
 ליה קום רעיא מהימנא דהא עלך אתמר קול דודי דופק לגבאי בארבע
 אתון דיליה. ויימא בהון פתחי לי אחותי רעיתי יונתי תמתי דהא תם
 עונך בת ציון לא יוסף להגלותך. שראשי נמלא טל. מאי נמלא טל.
 אלא אמר קודשא בריך הוא אנת חשיבת דמיומא דאתחרב בי
 מקדשא דעאלנא בביתא דילי ועאלנא בישובא. לאו הכי דלא עאלנא
 כל זמנא דאנת בגלותא. הרי לך סימנא שראשי נמלא טל. ה"א
 שכינתא בגלותא. שלימו דילה. וחיים דילה איהו טל. ודא איהו יו"ד
 ה"א וא"ו. וה"א איהי שכינתא דלא מחושבן ט"ל. אלא יוד קא ואו
 דסליקו אתון לחשבן ט"ל. דאיהו מליא לשכינתא מנביעו דכל מקורין
 עלאין. מיד קם רעיא מהימנא ואבהן קדישין עמיה. עד כאן רזא
 דיתודא:

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי מְאֹרֶת בְּרָקִיעַ הַשָּׁמַיִם לְהַבְדִּיל בֵּין הַיּוֹם וּבֵין הַלַּיְלָה וְהָיוּ לְאֹתֹת וּלְמוֹעֲדִים וּלְיָמִים וּשְׁנָיִם:

וְהָיוּ לְמְאֹרֶת בְּרָקִיעַ הַשָּׁמַיִם לְהָאִיר עַל-הָאָרֶץ וַיְהִי-כֵן: **וַיַּעַשׂ** אֱלֹהִים אֶת-שְׁנֵי הַמְּאֹרֹת הַגְּדֹלִים אֶת-הַמְּאֹרֶת הַגָּדֹל לְמַמְשֶׁלֶת הַיּוֹם וְאֶת-הַמְּאֹרֶת הַקָּטָן לְמַמְשֶׁלֶת הַלַּיְלָה וְאֵת הַכּוֹכָבִים:

וַיִּתֵּן אַתֶּם אֱלֹהִים בְּרָקִיעַ הַשָּׁמַיִם לְהָאִיר עַל-הָאָרֶץ: **וְלַמָּשָׁל** בַּיּוֹם וּבַלַּיְלָה וּלְהַבְדִּיל בֵּין הָאֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ וַיֵּרָא אֱלֹהִים כִּי-טוֹב: וַיְהִי-עֶרֶב וַיְהִי-בֹקֶר יוֹם רְבִיעִי: פ

ירמיה סיומן ל"א ל"ד-ל"ט

כֹּה אָמַר יְהוָה נָתַן שְׁמִשׁ לְאֹר יוֹמָם חֶקֶת יָרֵחַ וְכּוֹכָבִים לְאֹר לַיְלָה רָגַע הַיָּם וַיַּהֲמוּ גִלְיוֹ יְהוָה צְבָאוֹת שְׁמוֹ:

אִם-יִמְשׁוּ הַחֲקִים הָאֵלֶּה מִלִּפְנֵי נְאֻם-יְהוָה גַּם זָרַע יִשְׂרָאֵל יִשְׁבְּתוּ מִהֲיוֹת גּוֹי לִפְנֵי כָל-הַיָּמִים:

כֹּה אָמַר יְהוָה אִם-יִמְדוּ שָׁמַיִם מִלְמַעְלָה וַיַּחֲקְרוּ מוֹסְדֵי-אָרֶץ לְמַטָּה גַם-אֲנִי אִמָּאם בְּכָל-זֶרַע יִשְׂרָאֵל עַל-כָּל-אֲשֶׁר עָשׂוּ נְאֻם-יְהוָה:

הִנֵּה יָמִים בָּאִים נְאֻם-יְהוָה וְנִבְנְתָה הָעִיר לִיהוָה מִמִּגְדָּל חֲנָנָאֵל שַׁעַר הַפִּנָּה:

לח **וַיֵּצֵא** עוֹד קוֹ הַמִּדָּה נִגְדּוֹ עַל גְּבַעַת גָּרֵב וְנִסַּב גִּעָתָהּ:
 לט **וְכָל-הָעַמֶּק הַפְּגָרִים** | וְהִדְשֵׁן וְכָל-הַשְּׂדֵמוֹת עַד-נַחַל
 קִדְרוֹן עַד-פְּנֵת שַׁעַר הַסּוּסִים מִזֹּרְחָה קִדְשׁ
 לִיהוָה לֹא-יִנָּתֵשׁ וְלֹא-יִהְיֶה עוֹד לְעוֹלָם:

הוֹדוּ לַיהוָה בִּי טוֹב בִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ:
 הוֹדוּ לֵאלֹהֵי הָאֱלֹהִים בִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ:
 הוֹדוּ לְאֱדֹנֵי הָאֲדָנִים בִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ:
 לַעֲשֵׂה נִפְלְאוֹת גְּדֹלוֹת לְבָדוֹ בִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ:
 לַעֲשֵׂה הַשָּׁמַיִם בְּתִבּוּנָה בִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ:
 לְרוֹקַע הָאָרֶץ עַל הַמַּיִם בִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ:
 לַעֲשֵׂה אוֹרִים גְּדֹלִים בִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ:
 אֶת הַשֶּׁמֶשׁ לְמַמְשֻׁלַּת בָּיוֹם בִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ:
 אֶת הַיָּרֵחַ וְכוּכָבִים לְמַמְשֻׁלַּת בַּלַּיְלָה בִּלְ"ח:

לְשֵׁם יְחִיד קוֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא בְּדַחֲלוֹ וּרְחִימוֹ וּרְחִימוֹ וּדְחִילוֹ לִיְחִידא
 שֵׁם י"ה בּו"ה בְּיַחְוָדא שְׁלִים בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל. הִנֵּה אֲנַחְנוּ
 בָּאִים לְבִרְךְ עַל רֵאִית הַחֲמָה בְּתַקּוּפָתָהּ כְּמוֹ שֶׁתִּקְנֶנוּ לָנוּ חֲכָמֵינוּ וְזָכְרוֹנֵם
 לְבִרְכָה וּלְתַקֵּן אֶת שְׁרָשָׁהּ בְּמָקוֹם עֲלִיוֹן. וְאֲנַחְנוּ מְכוּוֹנִים לְפָאָר שְׁמָךְ
 מִלִּבְנוֹ שְׂאֵתָהּ הוּא רַבּוֹן כָּל הַמַּעֲשִׂים אֲדוֹן כָּל הָעוֹלָמִים עֲלִיוֹנִים
 וְתַתְּחוֹנִים. וְצָבָא הַשָּׁמַיִם לָךְ מִשְׁתַּחֲוִים. נוֹטָה שָׁמַיִם וְיוֹסֵד אָרֶץ. אֲשֶׁר
 הַכִּינּוֹת וּפָעִלָתָּ זֹהָרֵי חֲמָה. וְאֲנַחְנוּ מְקַבְּלִים עָלֵינוּ וְעַל זֶרַע זֶרַע
 זֶרַעֵינוּ עַד סוֹף כָּל הַדּוֹרוֹת אֲדֻנּוּתְךָ וְאַלְהוּתְךָ יִתְבָּרַךְ שְׁמָךְ וְאַהֲבַתְךָ
 וְיִרְאָתְךָ וְיַחְוָדְךָ לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ בְּרָצוֹנְךָ וּלְעַבְדְּךָ בְּאַמֶּת בְּלִבָּב שְׁלָם.
 וַיַּעֲלֵה לְפָנֶיךָ בְּרָכָה זוֹ כְּאֵלּוֹ בִּיּוֹנֵנוּ בְּכָל הַפְּוֹנוֹת הָרְאוּיוֹת לְכוּיִן. וַיַּחֲד
 לְבַבְנוּ לְאַהֲבָה וּלְיִרְאָה אֶת שְׁמָךְ. לֵב טָהוֹר בְּרָא לָנוּ אֱלֹהֵינוּ וְרוּחַ נָכוֹן
 חִדְשׁ בְּקִרְבָּנוּ. וְשִׁמְרָנוּ וְתַצִּילֵנוּ מִכָּל פְּגָעִים וּמִקְרִים רָעִים הַמִּתְחַדְּשִׁים
 לְבֹא בְּמַחְזוֹר זֶה בְּכָל יוֹם וְיוֹם וּבְכָל שָׁעָה וְשָׁעָה וּבְכָל רֵגַע וְרֵגַע. וּבְצִל

בְּנִפְיָהּ תִּסְתִּירֵנוּ בְּנֶשֶׁךְ יַעִיר קִנּוּ עַל גּוֹזְלֵיוֹ יִרְחֶף. וְשִׁמּוֹר צִאתָנוּ וּבֹאֵנוּ
מִעֲתָהּ וְעַד עוֹלָם. וְגַם עַד זִקְנָה וְשִׁיבָה אֱלֹהִים עַל תַּעֲזֹבֵנִי עַד אֲגִיד
זְרוּעָהּ לְדֹר לְכָל יָבֵא גְבוּרֹתֶיהָ. וְעוֹרְרָה אֶת גְּבוּרֹתֶיהָ לְהַעֲבִיר גְּלוּלִים
מִן הָאָרֶץ וְהַאֲלִילִים פְּרוֹת וּפְרִתוֹן לְתֵקֵן עוֹלָם בְּמַלְכוּת שְׁדֵי. יְבוֹשׁוּ כָּל
עוֹבְדֵי פֶסֶל הַמִּתְהַלְּלִים בְּאֲלִילִים וְהַמָּה מִשְׁתַּחֲוִים קִדְמָה לְשִׁמְשׁ יֹאבְדוּ
כָּל אוֹיְבֶיהָ יְיָ. וְאוֹהֲבֵיוּ בְּצֵאת הַשֶּׁמֶשׁ בְּגְבוּרָתוֹ. וְקִיִּים לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ
מִקְרָא שְׁפָתוֹב כִּי אִזְּ אֶהְפֹּךְ אֶל עַמִּים שְׁפָה בְּרוּרָה לְקֹרֵא כָּלֵם בְּשֵׁם
יְיָ לְעַבְדּוֹ שְׁכֵם אֶחָד. וְהָיָה יְיָ לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְיָ
אֶחָד וְשִׁמוֹ אֶחָד. יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִינוּ וְהִגִּיוֹן לִפְנֵי לִפְנֵיהָ יְיָ צוּרֵנוּ
וְגֹאֲלֵנוּ. לֵךְ יוֹם אֶף לֵךְ לִילָה. אֶתָּה הַכִּינוֹת מְאוֹר וְשִׁמְשׁ כִּי שִׁמְשׁ וּמִגֵּן
יְיָ אֱלֹהִים חֵן וְכְבוֹד יִתֵּן יְיָ לֹא יִמְנַע טוֹב לְהוֹלִכִים בְּתַמִּים:

י יִרְאוּךָ עִם שֶׁמֶשׁ וְלִפְנֵי יְרַח דֹּר דֹּרִים: (תהלים ע"ב ד')

**ה וְדִינוּ לָךְ אֱלֹהִים הוֹדִינוּ וְקָרֹב שְׁמֶךָ סִפְרוּ
נִפְלְאוֹתֶיךָ:** (שם ע"ב ד')

**ו זִרְחָה לָכֶם יִרְאִי שָׁמַי שֶׁמֶשׁ צִדְקָה וּמִרְפָּא
בְּכִנְפֶיהָ וַיֵּצֵאתָם וּפְשָׁתָם בְּעֶגְלֵי מִרְבֵּק:** (מלאכי ג' כ')

ה גִּידוּ הַשָּׁמַיִם צִדְקוֹ וְרָאוּ כָּל הָעַמִּים כְּבוֹדוֹ: (תהלים צ"ד ו')

הִלְלוּיָהּ. הִלְלוּ אֶת יְהוָה מִן הַשָּׁמַיִם.

הִלְלוּהוּ בַּמְרוֹמִים: הִלְלוּהוּ בָּל

מִלְּאֲבִיו. הִלְלוּהוּ בָּל צְבָאִיו: הִלְלוּהוּ שֶׁמֶשׁ

וַיִּרְחַ. הִלְלוּהוּ בָּל בּוֹכְבֵי אוֹר: הִלְלוּהוּ שָׁמַי

הַשָּׁמַיִם. וְהַמִּים אֲשֶׁר מֵעַל הַשָּׁמַיִם: יְהִלְלוּ

אֶת שֵׁם יְהוָה. כִּי הוּא צוּה וְנִבְרָאוּ: וַיַּעֲמִידֵם

לָעֵד לְעוֹלָם. חֵק נָתַן וְלֹא יַעֲבוֹר:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ: הַעוֹלָם, עוֹשֶׂה מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית:

אָנָּה בְּכַח, גְּדֻלַּת יְמִינָהּ, תַּתִּיר צְרוּרָה:
קִבֵּל רַחֲמֵי, עֲמֻךְ שְׁגִבְנוּ, מְהֵרָנוּ נוֹרָא:
נָא גְבוּר, דּוֹרְשֵׁי יְחִוּדָהּ, בְּכַבֵּת שְׁמֵרִם:
בְּרַבִּים מְהֵרִם, רַחֲמֵי צְדָקָתָהּ, תִּמְדִּי גְּמִלִם:
חֲסִין קְדוּשָׁה, בְּרוּב טוֹבָהּ, נְהַל עֲדָתָהּ:
יְחִיד גָּאֹה, לְעַמֻּךְ פְּנֵה, זֹכְרֵי קִדְשָׁתָהּ:
שְׁוַעֲתָנוּ קִבֵּל, וְשִׁמְעַ עֲצָקָתָנוּ, יוֹדֵעַ תַּעֲלוּמוֹת:

אב"ג ית"ן
קר"ע שט"ן
נג"ד יב"ש
בט"ר צת"ג
חק"ב טנ"ע
יג"ל פז"ק
שק"ו צי"ת

בלחש בְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:

לְמַנְצַח בְּנִגִּינַת מִזְמוֹר שִׁיר: אֱלֹהִים יַחֲנֵנוּ וַיְבָרְכֵנוּ
יָאֵר פָּנָיו אֶתָּנוּ סֵלָה: לַדַּעַת בְּאֶרֶץ יִרְכָּה
בְּכָל גּוֹיִם יִשְׁוַעֲתָהּ: יוֹדוּךָ עַמִּים אֱלֹהִים יוֹדוּךָ עַמִּים
כָּלֵם: יִשְׁמְחוּ וַיִּרְנְנוּ לְאַמִּים כִּי תִשְׁפּוּט עַמִּים מִיִּשׁוּר
וּלְאַמִּים בְּאֶרֶץ תִּנְחֵם סֵלָה: יוֹדוּךָ עַמִּים אֱלֹהִים
יוֹדוּךָ עַמִּים כָּלֵם: אֶרֶץ נִתְּנָה יְבוּלָהּ יְבָרְכֵנוּ אֱלֹהִים
אֱלֹהֵינוּ: יְבָרְכֵנוּ אֱלֹהִים וַיִּירָאוּ אוֹתוֹ כָּל אַפְסֵי אֶרֶץ:

לְמַנְצַח מִזְמוֹר לְדָוִד: הַשָּׁמַיִם מְסַפְּרִים כְּבוֹד אֱלֹהֵינוּ וּמַעֲשֵׂה
יָדָיו מִגִּיד הֶרְקִיעַ: יוֹם לַיּוֹם יִבְיַע אֹמְרֵי וְלַיְלָה
לַלַּיְלָה יִתְהַוֶּה דָּעַת: אֵין אֹמֵר וְאֵין דְּבָרִים. בְּלֵי נִשְׁמַע קוֹלָם: בְּכָל
הָאֶרֶץ יֵצֵא קוֹם. וּבִקְצֵה תִבֵּל מְלִיכָם. לְשִׁמְשׁ שֵׁם אֱלֹהֵינוּ בְּהֵם:
וְהוּא בְּתִתֵּן יֵצֵא מִחֻפְתּוֹ. יִשְׁיַע בְּגְבוּר לָרוּץ אֶרֶץ: מְקַצֵּה
הַשָּׁמַיִם מוֹצֵאוֹ. וְתִקְוֹתָנוּ עַל קְצוֹתָם. וְאֵין נִסְתָּר מִחֻפְתּוֹ: תוֹרַת
יְהוָה תְּמִימָה מְשִׁיבַת נֶפֶשׁ. עֲדוֹת יְהוָה נֶאֱמָנָה מְחַבִּימַת פֶּתִי:

פִּקְנֵדֵי יְהוָה יִשְׁרִים מִשְׁמַחֵי לֵב. מִצֹּת יְהוָה בָּרָה מְאִירַת עֵינַיִם:
יִרְאֵת יְהוָה טְהוֹרָה עוֹמֶדֶת לָעַד. מִשְׁפָּטֵי יְהוָה אֱמֶת. צִדְקוֹ
יִחָדוּ: הַנִּחְמָדִים מְזֻהָב וּמָפוֹז רָב. וּמִתּוֹקִים מְדֻבָּשׁ וְנֹפֶת צוּפִים:
גַּם עֲבֹדָה נִזְהָר בָּהֶם. בְּשֹׁמֶרם עֵקֶב רָב: שְׁגִיאוֹת מִי יָבִין.
מִנִּסְתָּרוֹת נִקְנִי: גַּם מְזֻדִּים חֲשֹׁךְ עֲבֹדָה. אֵל יִמְשְׁלוּ בִי אֲזִי אֵיתָם.
וְנִקִּיתִי מִפֶּשַׁע רָב: יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהִגִּיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ. יְהוָה
צוּרִי וְגֹאֲלִי:

זִיכָר לַמַּעֲלֹת. אֵשָׁא עֵינַי אֶל הַהָרִים. מֵאֵין יָבֵא עֲזָרִי: עֲזָרִי
מֵעַם יְהוָה. עֲשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ: אֵל יִתֵּן לַמוֹט רִגְלֶךָ. אֵל
יָנוּם שֹׁמְרֶךָ: הִנֵּה לֹא יָנוּם וְלֹא יִישָׁן. שׁוּמֵר יִשְׂרָאֵל: יְהוָה
שֹׁמְרֶךָ. יְהוָה צִלְּךָ עַל יַד יְמִינֶךָ: יוֹמָם הַשֶּׁמֶשׁ לֹא יִכָּבֵה. וַיֵּרָח
בְּלֵילֶךָ: יְהוָה יִשְׁמְרֶךָ מִכָּל רָע. יִשְׁמֹר אֶת נַפְשֶׁךָ: יְהוָה יִשְׁמֹר
צִאתְךָ וּבֹאֶךָ. מַעֲתָה וְעַד עוֹלָם:

(צרכות דף כ"ט ע"ב)

תָּנוּ רַבָּנֵן, הָרוּאָה חֲמֶה בְּתַקּוּפָתָהּ, לְבָנָה בְּגִבּוֹרָתָהּ,
וְכוֹכָבִים בְּמַסִּילוֹתָם, וּמִזְלוֹת בְּסִדְרָן, אוֹמֵר בָּרוּךְ
עוֹשֶׂה בִּרְאשִׁית. וְאֵימַת הָיִי, אֶמֶר אֲבִי כָּל עֹשְׂרִים
וְשִׁמוּנָה שָׁנִין, וְהִדָּר מַחְזוֹר וְנִפְלָה תַּקּוּפַת נִיסָן
בְּשִׁבְתָּאֵי בְּאוֹרְתָא דְּתַלְתָּ נִגְהִי אַרְבַּע:

(ברייחא דפרק שירה)

שָׁמֶשׁ אוֹמֵר, שָׁמֶשׁ יֵרַח עָמַד וְכָלָה לְאוֹר תְּצִיף
יִהְיֶה לְנִגְהָ בִּרְק חֲנִיתֶךָ: (חבוקק ג' י"א)

קוּמִי אוֹרִי כִּי בָּא אוֹרֶךָ. וְכָבוֹד יְהוָה עָלֶיךָ זָרַח: (ישע' ס' א')

(אמירת נוסח זה הביא הרב חכם סופר ז"ל בסוף תשובה כ"ו)

אֵל אֲדוֹן עַל כָּל הַמַּעֲשִׂים. בָּרוּךְ וּמְבֹרָךְ בְּפִי כָּל
הַנְּשָׁמָה. גִּדְּלוּ וְשׁוּבוּ מֵלֵא עוֹלָם. יָדַעַת וְתִבּוֹנָה

סובבים הודו: המתנאח על חיות הקדש. ונהדר בכבוד על המרכבה. זכות ומישור לפני כסאו. חסד ורחמים מלא כבוד: מזבים מאורות שברא אליהנו. יצאם בדת בבינה ובהשכל. פח וגבורה נתן בהם. להיות מושלים בקרב תבל: מלאים זיו ומפיקים נוגה. נאח זיום בכל העולם. שמחים בצאתם ושושים בבואם. עושים באימה רצון קונם: פאר וכבוד נותנים לשמו. צהלה ורנה ליכר מלכותו. קרא לשמש ויזרח אור. ראה והתקין צורת הלבנה: שבת נותנים לו כל צבא מרום. תפארת וגדלה שרפים וחיות ואופני הקדש: שמך יהוה אליהנו יתקדש. וזכרך מלכנו יתפאר. בשמים ממעל ועל הארץ מתחת. תתברך מושיענו על כל שבת מעשה ידיך. ועל מאורי אור שעשית שיצרת המה יפארוך סלה:

עלינו לשבח לאדון הכל. לתת גדלה ליוצר בראשית. שלא עשנו כגויי הארצות. ולא שזמנו כמשפחות האדמה. שלא שם חלקנו בהם וגורלנו בכל המונם: (*) ואנחנו בורעים ומשתתפים ומודים לפני מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא: שהוא נוטה שמים ויוסד ארץ. ומושב יקרו בשמים ממעל. ושכינת עזו בגבהי מרומים: הוא אליהנו אין עוד. אמת מלכנו. אפס זולתו. בכתוב בתורתו. וידעת היום והשבת אל לבבך. כי יהוה הוא האלהים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת. אין עוד:

על בן נקוה לך יהוה אליהנו לראות מהרה בתפארת ערך. להעביר גלולים מן הארץ. והאלילים פרות ופרתון.

לְתַקֵּן עוֹלָם בְּמַלְכוּת שְׂדֵי. וְכָל בְּנֵי בְשָׁר יִקְרְאוּ בְשֵׁמֶךָ לְהַפְנוֹת
 אֵלֶיךָ כָּל רְשָׁעֵי אֶרֶץ. יִכִּירוּ וַיֵּדְעוּ כָּל יוֹשְׁבֵי תִבְל. כִּי לָךְ תִּכְרַע
 כָּל בָּרֶךְ. תִּשָּׁבַע כָּל לָשׁוֹן. לְפָנֶיךָ יִהְיֶה אֱלֹהֵינוּ וְיִכְרְעוּ וַיִּפְּלוּ.
 וְלִכְבוֹד שִׁמְךָ יִקָּר יִתְּנוּ. וַיִּקְבְּלוּ כָּלֶם אֶת עַל מַלְכוּתֶךָ. וְתִמְלֹךְ
 עֲלֵיהֶם מְהֵרָה לְעוֹלָם וָעֶד. כִּי הַמַּלְכוּת שְׁלֹךְ הִיא וְלְעוֹלָמִי עַד
 תִּמְלֹךְ בְּכָבוֹד. בְּכַתוּב בְּתוֹרָתֶךָ. יִהְיֶה יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד: וְנֹאמַר.
 וְהָיָה יְהוָה לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאֶרֶץ. בְּיוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְהוָה אֶחָד
 וְשֵׁמוֹ אֶחָד:

רַבִּי חֲנִינְיָא בֶּן עֲקָשְׁיָא אוֹמֵר, רָצָה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְזַכּוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל, לְפִיכָךְ
 הִרְבָּה לָהֶם תּוֹרָה וּמִצְוֹת. שְׁנֹאמַר יְהוָה חֲפִץ לְמַעַן צְדָקוֹ וַיְגַדִּיל תּוֹרָה וַיֹּאדִיר:

קדיש דרבנן

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. כְּמוֹ
 שֶׁהִתִּיתָנוּ וְקִיַּמְתָּנוּ וְהִנַּעַתָּנוּ לְבָרֶךְ בְּרָכָה
 זֹאת. בֶּן תַּחֲיֵנוּ וְתִקְיָמֵנוּ וְתַחֲנֵנוּ וְתִזְכְּנוּ לְבָרֶכָה
 בְּתִקּוּפוֹת הַחֲמָה הָאַחֲרוֹת הַבָּאוֹת עָלֵינוּ לְשָׁלוֹם.
 שְׂמֵחִים בְּבִנְיַן עִירֶךָ וְשָׂשִׁים בְּעִבּוּדֶתֶךָ. וְתִזְכְּנוּ
 לְרֹאוֹת פְּנֵי מְשִׁיחֶךָ. וַיִּתְקַיֵּם בָּנוּ מִקְרָא שְׁכָתוֹב
 עַל יְדֵי נְבִיאֶךָ כְּאֵמֹר. וְהָיָה אֹר הַלְבָנָה כְּאֹר
 הַחֲמָה וְאֹר הַחֲמָה יִהְיֶה שְׁבַעַתִּים כְּאֹר שְׁבַעַת
 הַיָּמִים, בְּיוֹם חֲבֹשׁ יְהוָה אֶת שָׁבֶר עַמּוֹ וּמַחֵץ מַכָּתוֹ
 יִרְפָּא. בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ אָמֵן סָלָה:

ייטב

דורש טוב

פנים

ז

אזהרות והנהגות לחג הפסח שדרשתי בשה"ג ונדפסו בשמי צהגדה עם פי' מראה יחזקאל. ועתה הוספתי עליהן תוספת מרובה ביתר עוז:

דיני בדיקה

א. תחילת ליל י"ד זמן בדיקה. וכשחל שבת ע"פ, בודקין ליל י"ג:

ב. ק"ש ותפילת ערבית קודם הבדיקה. אם לא מי שרגיל להתפלל בפני עצמו:

ג. יטול ידי קודם הבדיקה בלא ברכה:

ד. אם עושה שלוחים לבדוק, יעמדו אלל הברכה של הצעה"ב, ויכונו ללא בברכתו:

ה. מרתף שהולך שם לפעמים ופתו צידו, וכן החנות שפעמים אוכל שם, צריך בדיקה:

ו. אם המרתף והחנות רחוקים, ויש הפסק בהליכה מביתו. מחלוקת הפוסקים צענין הברכה, וקצת סוברים דלריך ברכה אחרת, ע"כ נכון לבדוק אותם ע"י שליח שלא שמע ברכת צעה"ב:

ז. שישים אל לבו לבדוק ולחפש היטב בכו"מ שמכניסין בו חמץ. ולא כמלות אנשים מלומדה. ולא ישיח בשום דיבור שאינו מענין הבדיקה. מתחילתו ועד סופו:

ח. אחר הבדיקה יבטל צפה ובלבו. ויהא פיו ולבו שוין לבטל ולהפקיר החמץ שאינו ידוע לו. באמת נכון לומר הציטול גם בלשון שמצין שמדבר בו. זמן אכילה צעה"פ עד וכו' לפי השנה באותו זמן. וזמן מכירה עד שעה אח"כ. ובשעת הדחק עוד חצי שעה כל זמן שמותר בהנחה:
 ט. מי שיש לו תבואה ויש בו הרבה חיטים מחומצים, נכון למכרם לגוי קודם פסח. בלא מהני ציטול, כיון שהאיסור ניכר:

י. כל מיני גרויפן חמץ, ואסור להשהותן וצריך למוכרן קודם פסח אפילו של טאטערקע, כי יש בתוכו מעורב תבואה (ח"א):

יא. אסור ליתן לעבדו ושפחתו הע' פת הנותר צעה"פ, אם הוא הרבה שיאכלו אחר זמן איסורו, שנהנה מחמץ בפסח:

יב. שלא לחלוצ בפסח בכלי חמץ להניחו לאח"פ, כמבואר בפוסקים:

יג. אסור לומר לעבדו הע' לא ואכול חמץ ואני פורע, אם לא בשעת הדחק גדול, ובלבד שלא יקדים דינר למוכר. ומותר לומר הילך דינר וקנה ואכול חמץ, ובלבד שלא יאכלנו בבית ישראל:

יד. רחיים, ישכירנו לגוי על איזה שבועות צהבלעה, ואם לאו לא יקח מעסטיל תבואה, רק יצוה לכתוב ואח"כ יקחו מהטוחני:

טו. אסור לזרוע תבואה בפסח בחוה"מ, אפילו אם הוא דבר האבדו, מטעם חימוץ בקרקע. ובשעת הדחק צריך שאלת חכם:

טז. שלא לבנות בחוה"מ, או לעשות גג, או לחרוש ולעדר, או לזבל וכדומה:

יז. הקאנוע הצומח בגערטנער היא קטניות. ואסור לשמותו בפסח, כיון שגדל בשרביטין, דמי לחרדל, שאסור מטעם זה, כמ"ש הטו"ז [סי' תנ"ג]. כן נראה לי:

דיני הגעלה

דיני הגעלה לאשר הם מרובים אי אפשר לפורטם והעיקר שלא להגעיל אלא בפני תלמיד חכם:

א. נוהגין שלא להגעיל שום כלי כשהוא בן יומו אפילו בשעת היתר חמץ. יזהר להקיר החלודה קודם הגעלה:

ב. כלים שמשתמשים על ידי האור כמו אגנות שאופין בהן צריכים ליצון שיהא ניצוץ נחזין הימנו:

ג. כלים המשתמשים על ידי משקה מהני הגעלה ומקום המסמרים צריכים ליצון:

ד. כלי שיש בו טלאי צריך שאלת חכם כלי צדיל שאינו יכול לנקרן היטב לא מהני הגעלה.

ח

ייטב

דורש טוב

פנים

מקום גומא וסדק בכלי לביזון. ידות הכלים
צריכים הגעלה:

ד. כלים שהי' בלויג היינו במים ואפר לא מהני
זה להגעלה וצריך אחר זה להגעילם:

ו. יש להגעיל קודם שעה חמישית בעוד שמותר
לאכול ואחר כך צריך ליזהר בכמה אזהרות
יותר כמבואר בשולחן ערוך:

ז. לא ישתמש בכלי חרס פארעלאן במקום שיש
לחוש שמא הי' שואלים לסעודה על כן צריך
לקנות רק ממי שהי' רואה שעת שלקחו אותו
מהתנור:

ח. מדוכה של ברזל יש ללבוש ושל נחשת די
בהגעלה ונכון לדוך הכל קודם פסח. רחיים
של יד שטוחנים בו קמח חטים ודגן לא מהני
הכשר לטחון בו מצות בפסח כי אי אפשר לנקות
העצים והגומות מקמח שלא ישאר משהו וכ"כ
רחיים שטוחנין מלח לא מהני ניקור:

ט. השפאחר קאך הברזל צריך ללבוש וסביבותיו
יטוח כעוצי אלצע היינו רוחצ אגודל:

י. להזהיר במקום שמשימים הרצה טשאלניט
בחמור מכמה שכנים לכסות כל הכלים בכסוי
שטארץ שמא ימלא שאלה חלילה באזהרה מהן:
יא. להסיר הזפק והקורקנן קודם הבדוד שמא
ימלא בו חטים וכדומה:

יב. שלא לפתוח החנות בחול המועד כדרכן
בכל השנה רק חצי דלת. מלאכה בחול
המועד אסור לכל כיון שיש לו מצות ואם עם
כל זה צריך על יום טוב צריך שאלת חכם:

יג. חלב שנחלב בשבת אסור ביום טוב לאחריו
וכ"כ הנחלב ביום טוב החל ביום וא"ו
אסור בשבת לאחריו ואם יום טוב ביום א' וב'
ונחלב בשבת מותר ביום ב' של גליות [ע' סי'
תק"ה וסי' תקי"ג]:

יד. שלא לשמות בפאף חדשה ביום טוב מפני
שהוא מחסמו אלא ישמה בו מערב יום
טוב:

טו. אם חל שבת אחר יום טוב וצריך עירובי
חצירות ועירוב תצטילין נוסח הצרכה על

מצות ערובי תצטילין ועירובי חצירות צהדין יהא
שרא לנא לאפוי' וכו' ולטלטל וכו' ומי ששכח
יש תקנה לערב ביום א' של יום טוב של גליות
ולא צראש השנה:

טז. נכון להזהיר לערות יין כלול מהשמרים
קודם פסח לכלי שודאי אין בו חשש חמץ
מב' טעמים א' שמא החציות שהיין בתוכו הי'
בו שכר כי אפילו בחציות חדש יש לחוש שמא
יש חמץ בעין בהשמרים ממה שאוכלים הפועלים
בעת הבציר וכלי שהי' בו יין שרף בודאי אפילו
עירה קודם פסח לכלי של פסח אסור דנותן
טעם לשבח ואהתירא בלע לא סמכין כן כתבו
הפוסקים:

יז. געשאסענער וויין הנעשה על ידי זענפט
וכדומה שאין אוכלין בפסח אין לשמות היין
הלו בפסח כי הוא דבר המעמיד דלא בטל
בסמ"ך אבל אם נתערב מעט מיין זה באחר יש
להקל. טוב להכין מערב יום טוב טיט מגובל
לסמוס התנור ביום טוב החל בערב שבת:

דינים של ערב פסח שחל להיות בשבת

א. יצטערו בערב שבת בזמן שמצטרין בשאר שנים
ואין צריך לבטל אז רק בשעת הצדיקה בליל
י"ג ונכון למכור החמץ לעכו"ס בזמן שמוכרין
בשאר שנים וכמו שכתוב בספר זכור לאברהם
אמנם זו בחמץ גמור אבל מוכרי קמח של כל
השנה שאינו אלא חשש חמץ [ע' סי' תנ"ג]
דבשעת הדחק לוקחים קמח מהשוק לכן כשחל
יומא דשוקא באותו ערב שבת שיש בזה הפסד
רשאי הישראל צעמנו למכור הקמח עד עבור
זמן השוק דהיינו שעה ג' עד ד' אחר חלות
אחר זה ימכרנו לנכרי ואין לחוש לגזור בזה אטו
שאר שנים וק"ל וכך נעשה מעשה בשנה זו
תרמ"ג לב"ע פה קהלתינו:

ב. יש לומר מזמור לחודה בערב שבת זה ואין
לגזור בזה אטו שאר שנים ובפרט שחפלה
בציבור ומסתמא יש ביניהם חד דגמיר ומדכר
דכירי [ע' סוף סי' ש"א במגן אברהם]:

ייטב

דורש טוב

פנים

ט

ג. משיירין מזון שמי סעודות בריוח:
ד. אין לבשל דייסא ופת הצנומה בקערה לשבת
זה:

ה. יזכור ליקח חלה בערב שבת מפת של חמץ
כי אם שכח ליטול חלה אין תקנה בשבת
זה לאותו פת לדעת המגן אברהם [סי' תק"ו
ועיי"ש] באחרונים שכתבו תקנה לכן צריך שאלת
חכם:

ו. ראוי לבשל בכלים חדשים לשבת זה וכמנהג
הפרי חדש:

ז. שלא לטלטל בשבת מצות השמירה של מצוה
כן כתוב בפרי חדש:

ח. להכין החרוסת מערב שבת ולליל יום טוב
צריך שינוי:

ט. אחר שיאכל ינער המפה ויקנה ועכו"ם
יכבד את הצית ואם אין עכו"ם יכבד
ישראל במטלות ואם ישאר קצת דבוק מחמץ
ידיח מעט:

י. אם ישאר פת יתן לעכו"ם קודם זמן איסור
הנאה:

יא. יבטל החמץ קודם זמן איסורו כמו בשאר
ערב פסח:

יב. סעודה שלישית שניהם כאחר טובים יחלק
סעודה שחרית לשתיים וגם יאכל מעט
בשר ודגים מן המנחה ולמעלה ולא הרבה וגם
בדברי תורה יוצא:

יג. הזכורים מתענים ביום ה' שלפניו ומותר
לאכול על סיום מסכתא וכן נהג מורי
זלה"ה ביום ה' שלפניו:

יד. בשבת זה בשעה ה' מותר לטלטל החמץ
שהרי ראוי לבהמה ולנכרי אבל משעה ו'
שאסור בהנאה אסור לטלטלו אפילו על ידי דבר
אחר לדחפו בקנה אלא אם כן צריך למקומו
ואז מותר לטלטלו על ידי דבר אחר:

טו. בענין הבשר והבינה יכלם מערב שבת ואם
שכח יכלם ליל יום טוב ויאכלם למחר

בשחרית או יבשלם ויחלקם תיקף כלילה
והמסובין באותו סעודה צריכין לומר מן הזבחים
ומן הפסחים כנהוג כנס"י:

דיני מצות

א. להזהיר שלא לקנות שום אדם חטים מהבא
בידו או קמח כי יש בתבואה כמה חטים
מחומצים וקנעבעליך וצבעלעס שאינו בטל
בשמים רק יקנו מחטים או קמח הנטחן לצורך
הכלל ברחיים המיוחד המנוקה בכל האפשר ועי'
בתשובת בית אפרים או"ח (סי' מ') וחתם סופר
(סי' קכ"ו) וחסד לאברהם (סי' מ"ו) לענין
שעת הדחק:

ב. לבתחילה ראוי להמתין שני מעט לעת אחר
הטחינה ועל כל פנים לא פחות ממעט
לעת(א):

ג. להכשיר התנור קודם הטיחה שילכו הגחלים
על פני כולו ושיהי' הניצוצות נתזין הימנו
גם הכירה שלפני התנור צריך ללבוש או לטיוח
בטיט כעובי אצבע ששם נוחים המצות בלקחם
מהתנור ולא יהא בטיט שום תבן ושכולת של
קש:

ד. לשאוב מים בין השמשות בין שימשא וכוכביא
ושיעמוד המים על כל פנים י"ב שעות
בתלוש ואם ישאוב על דרך משל שעה שישית
לא ילוש עד אחר שעה ששית בבקר ויזהר לשאוב
שיהי' די על כל היום המחרת לבד יאטרך
להוסיף על ידי ביטול:

ה. אם אופין יום א' ישאוב המים לבתחילה
מבין השמשות יום ה' ואם שכח ביום ה'
יש תקנה לשאוב מים יום ו' אחר שקיעת החמה
על ידי שאלת חכם:

ו. להעמיד המים במקום הקר:
ז. ליזהר שלא ללוש ולערוך המצות במקום
השמש ולא בחדר שאופין ולא יסיקו באותו
החדר התנור של חורף ויזהר שלא ללוש נגד

(א) ובאזהרות של כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק מהר"י ט"ב זלה"ה הנדפס בשו"ת דברי יואל סי' קס"ג אות א' הוסיף וז"ל ולמהדרין
ג' ימים. ע"כ:

י"טב

דורש טוב

פנים

חלון פתוח ואם לש דיום המעון נריך שאלת חכם:

ח. בצעקנים לא יהא סדק או טלאי וצמרדה לא יהא סדק וחריץ ולא בשלחן היינו הצרעטיר שעורכין עליו:

ז. להחליף הצעקנים אחר כל ז' עיסות על כל פנים גם להחליף המרדות בכל עיסה אחר שנתחמם תחתיו מחמין מיד קודם האפי':

ו. לנקות בכ"ע השלחן והואלגעהעללער בזוכות:

יא. שלא יגעו המצות זה בזה בחנור ולא יקחו ויסירנה קודם האפי' דהיינו שיקרמו פניהם על כל פנים:

יב. ולא יקחו המצה האפוי' על מצה שלא נאפה עדיין:

יג. שלא יהא מונח המצה חצי' בחנור וחצי' חוץ לחנור על הכירה ששם מתחמם ולא נאפה ומחמין:

יד. אם נתחממה המצה יוציאה צמרדה אחרת שאין משתמש בו:

טו. הלשין והעורכין והרעדלירם לא יעמוד שום אחד מהן במקום בחנור רק במקום אחר שאין מרגישין חום החנור:

טז. יזהרו שלא ללוש לעת ערב רק לאור היום: יז. המיירע טעפעל ראוי להחמיר לדעת קצת הפוסקים שלא יחזיק יותר ממדת ליטער וחצי':

יח. שלא יקחו חציות של יין למים שלנו כי אם אחר הגעלה והיינו לכתחילה אכל בשעת הדחק מותר על ידי הדחה:

יט. נכון ליקח מצה שלימה לצורך חלה כדעת רש"ל:

ב. ליזהר ליקח חלה מהמצות על ידי צירוף סל קודם יום טוב ואם שכת נריך שאלת חכם. ואם לא הי' בכל עיסה לצד שיעור חלה כי אם כנהוג לאפות עיסה פחות השיעור וכאמור למעלה אזי הסל מזרפן ומותר לאכול דיום טוב אחר כך להפריש בחול המועד ואם היה בכל עיסה לצד שיעור חלה אז נריך לשייר מעט מכל מצה ומצה שאוכל ולהפריש מזה הנותר בחול המועד:

בא. שלא ללוש צעריצה של עץ כי אי אפשר לנקרו ולהדיחו היטב שלא ישאר בו מעט צלק:

בב. להעמיד איש נאמן ותלמיד חכם אצל כל אופה להשגיח צעינא פקחא על כל עשי' שיהא נעשה לשמה ועל פי הדת כנאמר למעלה:

בג. הלש עיסה עם צינים לצורך קטנים ויש בו שיעור חלה לא יפריש חלה מעיסה זו רק מעיסה הגילשת צמים יפריש גם כן על עיסה הנ"ל:

כד. במקומות הללו שרגילין לאכול כל השנה פת של טענגערע נכון ליזהר מלאכלו בפסח ויש על זה כמה טעמים ואפילו אם נאפה כמו מצה של חיטים:

דיני מכירת חמץ לנכרי

א. נכון למכור החמץ יום י"ג קודם ערב פסח. כי כשמוכרין ומשכירין צערב פסח החדר שהחמץ מונח בו. אז חייב לבדוק בליל י"ד (וב) בחדר ההיא צעוד שלא הוחזק בו הנכרי. כיון שלא מסר לו המפתח והשטר עד יום י"ד. (מאזירות מורי זלה"ה וכן כתב צחי אדם כלל קי"ט סי' ס"י):

(ב) בשו"ת אבני צדק א"ח סי' נ"ד כי רבינו ע"ז וז"ל: אשר שאל על מה שכתבתי בדיני מכירת חמץ נכון למכור החמץ יום י"ג כי כשמוכרין ומשכירין בע"פ החדר וכו' חייב לבדוק משמע דאם משכיר ביום י"ג אין צורך לבדוק דקשה דנהי דהישראל הפקירו הא הבית של ישראל רק השכירו לנכרי א"כ אף שהפקירו חצירו קונה לו כמבואר בחו"מ סי' שי"ג בזבל של בהמות אחרות ובש"ך שם כד.

שתי תשובות בדבר חדא דנהגין לכתוב בשטר מכירה של חמץ שמוכר לנכרי כל מין חמץ וכל שיש בו חשש תערובות חמץ אף מה שלא העלותי כאן הכל מכור לנכרי בסך הנ"ל וכך הי' הנוסח של אבותי ורבותי הקדושים. ואף שכתב במקור חיים סי' תמ"ח בחדושי' ס"ק ח' כשמוכר החמץ צריך לפרש כל מין חמץ שבחדר אבל אם כותב סתם הוי כמוכר דבר שאין מינו ידוע

יישוב

דורש טוב

פנים

יא

ב. לא ישכור החדר לשים צו חמץ לצד^(א). אלא ישכירו סתם וצאזה ימים קודם פסח מותר. ולא יכנס היהודי כלל בפסח צאותו החדר. שמא יאכל וישתה ממנו ולא יאמר לנכרי שום דעה כלל:

ג. צצית שלו יכתוב לשון מכירה שמוכר ביתו וצצית המושכר לו יכתוב שמשכיר הצית כן הוא במקור חיים וכן ה' נוהגין מכבד אמנם לולי דבריו יש לומר דגם צצית שלו נכון לכתוב שמשכירו דודאי אין אדם מוכר ביתו בלצ שלם ואיכא הערמה ניכרת על מכירתו^(ה). וחמץ שאני שעומד למסחר למוכרו כשיתן לו הנכרי מחירו מוכרו בלצו באמת ועוד דחמץ שאני דמדאורייתא צציטול בעלמא סגי ודי צמכירה כזה וגם דודאי מוכרו בלצ שלם שלא יעבור צצ"י וסמכי דשכירות קני' גם על מה שכתוב צצ' נשמת אדם ושאר אחרונים צתסוצותיהם דהגם

אם יאבד ואין העכו"ם משלם גזלן הוא ועל כרחק אינו דומה לעכו"ם אלים וצפרט להראצ"ד צעכו"ם אלים אינו עובר צצ"י ועתה ראיתי שגם צתשו' בית שלמה כתב כן ועל פי זה נתפשט המנהג פה בצציבותינו לכתוב צכולן לשון שכירות וכן ראוי לעשות ועי' צתשו' שיצת ציון [סימן יוד] שכתב גם כן שיותר טוב להשכיר מלמכור מטעם אחר:

ד. וכשמשכיר בית המושכר לו יכתוב עד למדידה ואינו צריך למדוד כלל אפילו בכלים שאינם מלאים הגם אם יחסר הוא על אחריותו הלא הוא כמקבל אחריות על חממו של נכרי צצית של נכרי ממה נפשך אצל צצית שלו כשמשכיר וכותב עד למדידה אזי צריך למדוד הכלים שאינם מלאים^(ה). ואם אחר כך יחסר ה"ה על אחריות ישראל ושמא שכירות לא קניא ולא דמי להא דלעיל ג' דהתם איכא תרי טעמי

שהמכר בטל והחכ"א העתיקו בכלל קצ"ד ס"ג בזה"ל ולא יכתוב סתם אני מוכר לך כל שיש בו חשש חימוץ דהוי כאין מינו ידוע אם שוה הרבה או מעט אלא יפריט כל מין עכ"ל. נ"ל שהטעם שהם כתבו כך דס"ל דהיינו בשאר דברים צריך לפרוט אבל בחמץ שכתב המחבר שמוכרו בדבר מיעוט וכ' הח"י שאין לחוש לביטול מקח דאנן סהדי דהישראל גמר ומקנה שלא יעבור על כל יראה כמ"ש תוס' והש"ך יור"ד בס"י ש"כ לענין בכור עי"ש. וא"כ כאן שמוכר כל מין ומין חמץ סתם בעד סך הנ"ל שנתן בעד גוף החמץ הנראה ודאי הוא מוכר לנכרי כהוגן בדבר מועט ואם כן הרי מכר לנכרי החמץ הנשאר שם והנכרי קונה אותו ושוב אין החצר קונה לישראל המשכיר דבר הנמכר או הניתן להנכרי השוכר מאת המשכיר כמבואר שם ותו אפי' לא כתב נוסח זה בשטר מכירת חמץ הא מבואר שם בש"ך ובנתיבות ס"י ר' דלכך זבל של בהמות אחרות אינו נקנה להשוכר כ"א להמשכיר כיון דחצר לא קיימא לאגרא לאוקמי תורא לעשות שם זבל ולא להכי אגרי' ואם כן זה התם אבל כאן שמשכירין לנכרי החצר ב"ג קיימא להכי לזכות בו בחמץ שמוכר לו ושמניח שם דודאי יש שם חמץ כיון שלא בדקו ואדעת' דהכי אגרי' שיהא החמץ המופקר קני' לנכרי והישראל אינו רוצה שיזכה לו חצירו משרה' תו אין צריך לבדוק כלל והדין דין אמת:

(ג) ובתשובה הנ"ל כ' עוד רבינו וז"ל; על מש"כ אסור להשכיר בע"פ כ"א לדור בו היא מיעתק מלשון רמ"א ס"י ת"ן וכמו דהתם פירושו לאפוקי להשכירו בפ"י לשים בו חמץ כן הפירוש בדברי דסתם היינו לדור בו כמבואר באות כ' לא ישכיר החדר לשים בו חמץ לבד אלא ישכירו סתם ומ"ש הג"ה בבאה"ט בע"פ דהיינו משש שעות ולמעלה לאו דסמכא היא שלא נזכר זה בחק יעקב ועי' בתכ"א שם סעיף י"ז שכ' וכן בית אסור להשכיר לשים בו חמץ אבל בסתם לדור בו מותר ודוקא כשמשכירו תוך הפסח או בע"פ אבל איזה ימים קודם פסח שרי הרי דבע"פ אסור להשכירו לשים בו חמץ אפי' קודם שש וה"ה בלילה. אך יום שלפניו יש להחזיר:

(ד) עי' בשו"ת אבני צדק למרן זללה"ה אר"ח ס"י נ"ז:

(ה) ועוד כ' רבינו זללה"ה בתשובה נ"ד הנ"ל וז"ל; ומ"ש בבית שלו כשמשכירו יכתוב עד למדידה או צריך למדוד הכלים שאינם מלאים. כוונתי בין שרף שהוא דייקא בכלים שיש למדוד בקל כידוע ודאי יש לחוש למדוד מפני (שאחריות) [שאחריות] עליו בלא מדידה תיכף. ובענין שמשכיר בית שלו כתבתי שני טעמים להקל נגד המקור חיים חדא דסמכין אמ"ד דשכירות קני' לגמרי ב' על מ"ש האחרונים דאם יאבד והנכרי לא ישלם גזלן הוא ואין זה נקרא באחריות ישראל משא"כ אם לא ימדוד ויחסר ה"ה באחריות ישראל ממש ואזדא ל"י טעם השני א"כ יש חשש שמא שכירות לא קני' ע"כ יש למדוד כיון שיכול לעשות בקל אבל בכרי של תבואה או בתיבה של קמח שהדבר קשה למדוד ובפרט בקמח שמדינא אין צריך למוכרו ומותר לשהותו אפי' במקום שלותת' אותן החיטי' דהרי לדעת הט"ז ס"י תנ"ג ס"ק ג' בשעת הדחק מותר ליקח למצות קמח מהשוק אפי' במקום שנתנו ללחות החיטי' ואם לדידי' אכלי' ל"י אגן לא משהינן ל"י בחמי' אך לחומרא מוכרין אותו קודם פסח וכיון שכן וקשה למדוד שפיר סמכין דשכירות קני' לגמרי אבל מה שכתבת למוכרו בדבר מיעוט אין זה תקנה טובה דיש לחוש שהנכרי יחזיק המקח ולא ירצה להחזיר למוכר כשיקבל מצות מנכרי או מאינשי דלא מעלי עי' ט"ז ס"י תמ"ח ס"ק ד':

יב

ייטב

דורש טוב

פנים

להחיר חמנם בשעת הדחק שאי אפשר למדוד יש לסמוך אמאן דאמר שכירות קניא אצל כלים מלאים מיד הוא באחריות נכרי דהרי יכול למדוד אחר כך ואם נחקר נודע מה שנחסר ועל הגוי חל כמובן שלא למכור על אופן ליקח חשבון בענין מכירת יין שרף לאחדים:

ד. ימכור להעכו"ם הקונה המפתח שיוכל לכווס בו כרצונו ואם אינו מאמינו יבקש ממנו אחר כך להניחו בבית המוכר כי צריך לכווס בו. כלי מתכות וכלי זכוכית לא ימכור לגוי שלא יטרוך טבילה אחר כך כי אם ישאלנו. מדוכת של מתכות שעושה אותן גוי שטוחנין בו פלפלין וכן משפכות של ברזל שמסנן בהן צריכין טבילה וזהו הו"ה לטבול כלים הצריכים טבילה בכל השנה:

ו. עוד יזהרו הו"ה על כל השנה שמוכרים בשבת על ידי נכרי שמשלמין לו בעד זה וזה איסור גמור שהרי הנכרי מוכר בשביל ישראל וכינ"ד יעשה ישאל הרב וחכם שבעיר ויורנו הדרך שימכרנו להגוי בכל ערב שבת צפחות ממה שמוכר לאחדים וריות של נכרי ויעשה הנכרי בשביל עצמו ואין צריך לזה שטר מכירה דלענין שבות דשבות דרבנן סגי בקנין תגרים דהיינו קנין כסף אדראן והאנד שלאג:

ז. מי שיש צידו חמנו של חצירו ימכרנו בשעה ה' ואם אז לא ימצא קונים יכול למוכרו קודם ומכל מקום המפקיד לא יסמוך על זה וימכרנו במקום שהוא גם כן:

ח. שלא ימכור הו"ה שום יין לישראל לפסח בלתי מה שעשו הם או שלוחם נאמנים בעצמם מחשש זיוף בשפיריטוס ומי שיש לו יין בחשש שפיריטוס אפילו נסך אסור למכרו לגוי בפסח בלתי על ידי שאלת חכם לפי ענין החשש:

ט. בזהמות לא מהני מכירה ליתן להם חמץ וכינ"ד יעשה צריך שאלת חכם:

י. לזהמות היינו פרות שיש להם ריר המחמץ נוהגין להאכילם שחת וכן לעופות קוקרין הנקרא טענגערע אצל סוסים שצריך ליתן להם

שבולת שועל ושעורים והם מסתמא אין להם ריר מותר להאכילם שבולת שועל ושעורים כי מסתם לא יהי' ריר בזהנותר וכלל זה נכון שיתן להם רק מעט מעט ואם יראה בזהנותר ריר צריך לצערו עי' רמ"א וח"י [ס' תס"ו] ואם רוצה להאכילם הרבה בדרך כל השנה אמרתי שימכור הסוסים והתבואה להנכרי וישכור לו הרפת לאותן הימים דלזה לכולי עלמא מהני מכירה דאינו אלא חשש וכן כתבתי בהגדה הג"ל אחר זה חזרתי בו כי נודע לי שצא מכשול שקצרו שעל ידי המכירה מותר שהנכרי יעשה בהם מלאכה בשבת ויום טוב וזה אינו דשכחות בזהמות בשבת דאורייתא ויש אומרים דיום טוב דינו כשבת עיין מג"א [ס' רמ"ו ס"ק י"ב] ושע"ת שם ולענין דאורייתא לא מהני הערמת מכירה להצבו"ש על כן לא ימכרם כי אם יתן להם מעט מעט כאמור:

יא. להזהיר להאופים של להניח שאור או פאהר למכור וכן כתב הישוע"י כי רוצה בקיומו וגם הערמתו ניכרת כדי שיהי' לו אחר פסח מיד להחמין בו וגם שאסור למכור להנכרי כיון שנתחייב בחלה ומפקיעו מזה ואחר כך יקחו שאור של נכרי ויקחו חלה מני' ובי' ובש"ע יו"ד [ס' שכ"ד סעיף י"א] בט"ו וש"ך מבואר שיש לזהר ליקח חלה יותר משיעור השאור של נכרי ונכון שיעשה שאור מקמח טענגערע עם מים וימכרנו:

יב. יזהר שיהא כתיבת שטר מכירה על פי תלמיד חכם ושיחתום עליו המוכר בעצמו:

יג. שלא להשכיר חנוך לעכו"ם אפילו סתם שיאפה בו חמץ ומכירה לא מהני בביתו משום הערמה כמו שכתבתי לעיל:

יד. לייחד מקום להצבו"מ לשים שם חמנו דאז הוא באחריות אלם בבית גוי וגם צריך לכפות עליו כלי שמא יאכלנו בלאת בזהה"מ:

טו. שלא ימכור ישראל בחול המועד פסח שום קמח אפילו מהנעטן למנות בהכשר כי העוסק בזה נתמלא קמח על כל בגדיו מראשו

ייטב

דורש טוב

פנים

יג

ועד רגליו ויש לחוש שיפול מהקמת לחוך המאכל ויתחמץ וראי' לזה [מסוף סי' תמ"ז] לענין קארטין:

ומדי דברי זכור זכור מה שכתוב בהגדה הנ"ל באזהרות של מורי זלה"ה^(*) וזה לשונו עוד זאת אדרוש להם לבית ישראל שיזהרו אותן שמוכרין בהמה מזכרת לגוי קודם הלידה כדי ליפטר מזכורה שיעשה כדן המצואר צי"ד [סי' ש"כ סעיף ו'] במחצר וברמ"א שימכור הבהמה לגוי בכסף ומשיכה שיקבל מעות מהגוי ומשוך הגוי הבהמה לרשותו דוקא אבל בכסף לחוד או משיכה לחוד לא נפטרת הבהמה מזכורה אפילו צדיעצד ואם לא יהיו נוהרים בזה נכשלים אחר כך בעצירות גדולות בגיזה ועבודה בקדשים ושחיטת קדשים בחוך ובאכילת קדשים הנשחטים בחוך ובטומאת הגוף והם עצירות גדולות שיש בהם כרת ומיתה בידי שמים ועונות גדולות שומר נפשו ירחק מהם עד כאן דבריו וכחבתי בקררה לקיים מילי דאבות שיש כרת בצכור בזמן הזה בשחיטתו בחוך ובאכילתו מכח טומאת הגוף ונשאלתי על זה קושיא שאביא להלן לכן אמרתי כעת לבאר דברי היטב הנה בפסקי מהרא"י [סי' קס"ט] ובשאר פוסקים מצואר שיש כרת בזמן הזה בצכור אמנם במשניות אמרי אש [יו"ד סי' קי"א] תמה איזה

כרת יש באכילת צכור חוך למקדש רק לאו לא מוכל לאכל בשעריך ובדאי משום שחטי חוך כתבו כן דאיכא כרת אבל הרי כתבו חוס' [בע"ז דף י"ג ע"ב] דבזמן הזה ליכא כרת דשחט קדשים בחוך דאינו ראוי לצא א"פ אה"מ עכ"ד ואתפלא הרי רש"י שם סובר דאיכא כרת בזמן הזה בשחיטתו וכן כתב רש"י צבילה [דף כ"ה ע"ב] צכור בזמן הזה השחטו כשהוא חס הוי כשחט קדשים בחוך וענוש כרת וברש"י בצורות [דף ל"ו ע"א] ד"ה הכא בקדשים תמימים אין הכהן נחשד לאכול בחוך דבר כרת הוא מלשון לאכול משמע שבאכילתו בר כרת הוא והיינו מפני שאוכלו בטומאת הגוף וכן כתוב בהדיא בהג"ה מרדכי ביבמות סוף פרק האשה האמרה שיש בצכור בזמן הזה שני כריתות משום שחט קדשים בחוך ואוכלו בטומאת הגוף אחת שצתשו נטע שעשועים [סו"ס ל"ה] תמה עליו דגם בקדשים גמורים אינו חייב כרת באכילתו בטומאת הגוף קודם זריקה והיא מגמרא זבחים [הובא ברש"י בחומש פ' אמור על הפסוק כי יקרב] אבל במשנת מהר"י אסאד ז"ל [יו"ד סי' שמ"ה] מקיים דברי הראשונים הכח מה שכתב רש"י וחוס' קידושין [דף נ"ז] ד"ה מה שלו בשלך [עיי"ש] ובס' משפט שלום על חו"מ [סי' קל"ח] נמלא לדקו דברינו.

(*) נדפס בהגדה עם פ"י מראה יחזקאל ובהגדה עם פ"י כוס ישועות

מכתב ממרן הקדוש בעל ייטב לב זלה"ה בענין שמוץ לחג הפסח

(נדפס בשו"ת בית שער חאו"ח סי' רט"ו)

החיים והשלום לכבוד אהו' ידי"ג הרב הגאון הגדול בענין חריף ובקי חכו ממתקים החסיד המפוי מו"ה **עמרם בל"ה** נ"י אצ"ד חוסט:

מכתבו היקר הגיעני וכו' וע"ד אם לעשות שמן לפסח מגרעיני פרחים בעקר הדבר הדין עמו כי אינם מין קטניות כלל אבל צ"ז אין דעתי נוחה להחיר פן יאמרו צ"ד שרי משחת ויאכלו כל השמני שמן זית ושמן העשוי מקטניות וזה אסור באכילה ויש לחוש דאחי ואחלופי עיי' רמ"א ודגול מרובה לכן חלילה מעשות חדשות בארץ. דברי אהבו ידידו הדוש"ת וטובתו בלב ונפש חפיה:

יקותיא"ל יודא פייטלבוים

יד

מכתב מהגה"ק מהר"ש מאוסטרפליא זצוק"ל

סגולה גדולה ונפלאה ללמוד בערב פסח האגרת הזאת

נודע בשערים סגולת הסוד הנפלא ועוזו בשחקים מה שגילה

הרב הקדוש המקובל אלקי

מוהר"ר שמשון זצ"ל מאוסטרפאליע הי"ד

הנמנל בספר חסד לאברהם בסופו וז"ל אחרי זאת הודיע אותי רזא דנא שכל המעיין בסוד נפלא ונורא הזה על מכונו אפילו פעם אחת בשנה וצכל [נ"א וציומא] בערבי פסחים. מוצמח שהוא מולל (נינול) כל אותה השנה מכל ממשול ומיתה משונה ושום אונס. ואל ימשלו בו אויביו. וכל שונאיו יפלו תחתיו. וצכל אשר יפנה ילית וישכיל אמן סלה:

מוגה בהג"ה מקורית ע"י הגה"צ מוה"ר ישעי' אשר זעליג מרגליות זצ"ל:

צ"ה:

העמק מכתב מהגה"ק איש אלקים ר' שמשון מאוסטרפליא זצוק"ל:

זאת השאלה אשר נשאל רבינו שמשון זצ"ל וזאת התשובה שהשיב:

שְׁלוֹם לְרַבְּנֵי אֶרֶץ. גִּדְרֵי גֶדֶר וְעֹמְדִים בְּפָרֶץ. יִצְיָאֵם ה' מִבְּלִיַּן וְחָרֶץ. בָּלֵם קְדוֹשִׁים אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ. כֹּל חַד לָפֹם חוֹרְפִיָּה מְקֻשָּׁה וּמְתָרֶץ. וְעַל רוֹב שְׁלוֹמְכֶם הִתְעַנְּנוּ מַעֲתָה וְעַד עוֹלָם אָמֵן סָלָה:

בְּתַבְלִית הקיצור אודות הענין מה שרשמתי הסימנים דצ"ך עד"ש באח"ב וכו', והקשה מר אלי והאיד נרמזות הנאמרה באלו הסימנים. ועכשיו אנגלה הדבר לכבוד תורתו. מה שכתב האר"י זלה"ה בקונטרס שלו הנקרא פלאות רבות בשער ט"ו הנקרא שער יציאת מצרים פרק ג' דף מ"ב וזה לשונו, הנה כבר השמעתיה שפרעה נלקה בעשר מכות אלו במצרים על ידי ג' אלפים ור"פ מלאכי תבליה הממונים המסבבים בג' רקיעים של מומאה, אחד נקרא שר"ע, ואחד נקרא תמו"ך, ואחד נקרא בישה"א, ועליהם השר הנקרא דלפק"ט (נ"א דלפקט"א), ועל (ועליהם) כלם השר הנקרא תק"א, בראשית. (והנה) חסר מן השלישית עשרה, וחסר מן הרביעית ששה, וחסר מן התשיעית ששה, בכתוב בתורה. והנה מה שמצינו שלקו המצריים במצרים עשר מכות ועל הים חמשים מכות מצד השם שפ"ו שבו אחוז דוד בן ישי, והשם אמר הכו והכם (נ"א והשם אמר והכה). ומצד השם תק"ל לקו המצריים במצרים ארבעים מכות ועל הים לקו מאתיים מכות, והשם אמר הכו והכם, (נ"א והשם אמר והכה). ומצד השם שצ"ה (נ"א אשצ"ה) לקו המצריים במצרים חמשים מכות ועל הים ר"נ מכות, והשם אמר והכה. ובמה שהקדוש ברוך הוא מכה בו מרפא הנפלות. ומה פשעו ומה חמאו ומה המעל אשר מעלו אבותינו להיות בכור הבקר עד שננאלו (נ"א שגאלם) בשמות הללו דע"ב צד"א כשה"ב. עד כאן לשון דברי האר"י זצ"ל, עיין שם, וכוונתו יגן עלינו, אמן:

טו

מכתב מהגה"ק מהר"ש מאוסטרפליא זצוק"ל

וְהִנֵּה מורי ורבי קדוש ישראל כתב דברים אלו פלאות הם וסתומים וחתומים סגור ואין פירוש אותם, וכבר שאלוני גדולי ישראל לבאר להם דברי האר"י זלה"ה ולא הגדתי להם. ומגודל אהבתו דמר אגלה רוא דנא מה שנתגלה לי בחלום בחזוניתא דלילה בנפול תרדמה על כל האנשים, והוא רחום וכפר עון וכו':

וְזֹאת הענין מה שכתב האר"י זלה"ה הנה (הלא) כבר השמעתיה שפרעה נלקה בעשר מכות אלו במצרים על ידי ג' אלפים ור"פ מלאכי חבלה וכו', בונתו כך הוא, כי אמרו בעלי קבלה מעשיות שיש ג' אלפים ור"פ מלאכי חבלה הממונים להכות הרשעים ולהענישם בגיהנם ולטהרם מעונותיהם, (ונתנו סימן על זה) להכות באגרף רשע. כי אג"רף ראשי תיבות ג' אלפים ור"פ מלאכי חבלה המכים את הרשע (הרשעים). ועל ידם נלקה גם פרעה הרשע והמצריים:

וְאָמַר אני הכותב סוד נפלא, כאשר נחשוב במנין ובמספר ד"ס צפרדע כנ"ס ער"ב דב"ר שח"ן בר"ד אר"ב חש"ך מכת בכורות, אלו עשר מכות כאשר כתבתם פה אות באות, עולים לחשבון ג' אלפים ור"פ ממש*, אותיות דדין בחושבנא דדין, הרומו על ג' אלפים ור"פ מתנות מלאכי חבלה הנ"ל (הנזכרים לעיל) הממונים להעניש ולטהר את הרשעים. והו פשט נפלא אשר עין לא ראתה:

וְהִנֵּה החשבון מכון כאשר נחשוב כנס חסר ו', ערב חסר ו', חשך חסר ו'. והו מה שכתב האר"י חסר מן השלישית עשרה, פירוש ממכה שלישית שהיא כנס חסר יו"ד. וחסר מן הרביעית ששה, פירוש ממכה רביעית שהוא ערב חסר וא"ו. וחסר מן התשיעית ששה, פירוש מן התשיעית שהוא מכת חשך חסר גם כן ו'. ונ"א, שחסר מן המכה השלישית שהיא כנס יו"ד שצריך להיות חסר יו"ד. וחסר מן המכה הרביעית שהיא ערב ששה שצריך להיות חסר וא"ו. וחסר מן המכה התשיעית שהוא חשך ששה שצריך להיות גם כן חסר וא"ו:

וְכֵן שכתב בכתוב בתורה, ר"ל [רצה לומר] שכן כתובים בתורה חסר כנו"ל [כנזכר לעיל] בכתוב בתורה בפרשת וארא כנס חסר יו"ד, ערב חסר וא"ו, חשך חסר וא"ו, ולא כמו שכתוב בסידורים שמסידר בעל האגדה פולם מלאים, רק כמו שכתוב בתורה.

(* וכל אלו המכות יצאו כשנתייחד הקדושה ושורש כל היחודים צ"א יאהדונה"י, ובדרך זה,

ע"ב תרע"א, יוד הי ויו הי (ע"ב), אלף דלת גון יוד (תרע"א), עם הפשוט צ"א יעלה תתל"ד:

ט"ג תרע"א, יוד הי ואו הי (ט"ג), אלף דלת גון יוד (תרע"א), עם צ"א הפשוטים יעלה סוד ענ"ג שב"ת, תתכ"ה:

מ"ה תרע"א, יוד הא ואו הא (מ"ה), אלף דלת גון יוד (תרע"א), עם צ"א הפשוטים יעלה שמ"ן זי"ת, תת"ז:

כ"ן תרע"א, יוד הה וו הה (כ"ן), אלף דלת גון יוד (תרע"א), עם צ"א הפשוטים יעלה שי"ן דל"ת יו"ד, תת"ד:

יכשתצטרף תתל"ד תתכ"ה תת"ז תת"ד, יעלה שלשת אלפים ור"פ כמנין המכות כנס חסר יוד ערב חסר ואו

חשך חסר ואו: (היכל הכוכב פ"ב בא עה"פ צא אתה וכל חכם)

טז

מכתב מהגה"ק מהר"ש מאוסטרפליא זצוק"ל

ובאשר נחשוב בן און החשבון מכון לא פחות ולא יותר מג' אלפים ור"פ מלאכי חבלה המענישים את הרשעים, והם הענישו את המצרים והכו את פרעה ואת המצרים במצרים באלו השלשה רקיעין של טומאה:

וימה שכתב שאלו הג' אלפים ור"פ מלאכי חבלה מסבבים בג' רקיעים. אחד הנקרא שר"ע, ואחד נקרא תמו"ך, ואחד נקרא ביש"ה"א. גם בזה יש לנו סוד גדול ונפלא ונורא שתיקן המגיד במה שכתב (נ"א, שגרמו בדברי המגיד במה שאמר) אלו עשר מכות שהביא. עש"ר הם אותיות שר"ע. מכו"ת אותיות תמו"ך. שהבי"א אותיות ביש"ה"א. נרמז בם אלו הרקיעים של טומאה שבהם ג' אלפים ור"פ מלאכי חבלה שלקו את פרעה והכו את מצרים במגיד מכות שהביא, מגיד יו"ד מכות אלו. והוא פלא גדול:

וימה שכתב ועליהם השר דלפק"ט. פונתו הוא ששם זה שורשו יוצא ממלת המצרים, באותיות הקודמות לאותיות המצרים, ד' קודם לה, ל' קודם למ', פ' קודם לצ', ק' קודם לר', ט' קודם לז', והמ"ם אחרונה של המצרים היא מ"ם הריבוי ואינה מן השורש. ורמז לזה המגיד באמרו עש"ר מכו"ת שהבי"א הקדוש ברוך הוא על המצרי"ם, (בדומה האותיות שהם קודמות על אותיות המצרים), והבן. כך קבלתי, והשם הטוב יכפר:

וימה שכתב ועל בולם (ועליהם) השר נקרא תק"א, בראשית. פונתו כי ראשי תיבות של עשר מכות דצ"ך עד"ש באח"ב, בגימטריא תק"א כמגיד השר ממש. ונגרמו בתיבת בראשית, והוא הראשית, ר"ל [רצה לומר] הראשי תיבות של המכות. גם הוא מגיד ראשי"ר, שזה סוד הכתוב את ראשי"ר התעללתי במצרים. וכיצא בו הרבה (אלפים) פסוקים שמורין להפוך ראשי"ר כמגיד הראשי תיבות של העשר מכות ה"ל [הנזקרים לעיל]. ויש לנו בזה סודות נפלאים הרבה ורמזים וכבוד אלפים הסתר דבר: וימה שכתב מצד השם שפ"ו אמר והכה אותם במצרים עשר מכות ועל הים נ' וכו', פונתו סוד נפלא ונורא, פלוגתא של רבי יוסי הגלילי ורבי אליעזר ורבי עקיבא, המוזכר בהגדה רבי יוסי הגלילי אומר מגיד וכו', רבי אליעזר אומר מגיד וכו', רבי עקיבא אומר מגיד וכו'. שזה סוד רבי יוסי הגלילי גימטריא שפ"ו ממש מכון, והיינו רבי יוסי הגלילי אומר, פירוש השם שפ"ו אמר והכה אותם וכו':

וימה שכתב שבו אחוז דוד בן ישי. פירוש דוד בן ישי" גם בן גימטריא שפ"ו, ובאותו השם דוקא הבה אותם. וכתב בסודי רזא (נ"א וזה סוד נפלא) שרבי יוסי הגלילי היה ניצוץ של דוד בן ישי, ובאותו השם דוקא יבא בן ישי. הגם שיש לנו בזה סודות נפלאות ונוראות, אמנם הכוונה כנ"ל [כנזר לעיל]. (נ"א אמנם הכוונה רבי יוסי הגלילי גימטריא שם שפ"ו אמר והכה):

ז

מכתב מהנה"ק מהר"ש מאוסטרפליא זצוק"ל

וַיִּמָּחַ שְׁכֶתֶב וּמִצַּד הַשֵּׁם תִּק"ל לָקוּ בְּמִצְרִים (נ"א בִּי שֵׁם תִּק"ל אָמַר וְהָכָה בְּמִצְרִים) אַרְבָּעִים מִכּוֹת וְעַל הַיָּם לָקוּ מָאֲתַיִם מִכּוֹת. רָמְזוּ לְסוּד (נ"א בְּוִנְתּוֹ בְּסוּד) רַב־י אֱלִיעֶזֶר גִּימְטְרִיא תִק"ל. וְהֵינּוּ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר דּוֹקָא שֶׁהוּא בְּגִימְטְרִיא הַשֵּׁם תִּק"ל אָמַר וְהָכָה וְכו'. (נ"א וְהֵינּוּ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אֹמֵר, ר"ל [נִרְצָה לוֹמַר] שֶׁהוּא סֶבֶר שֶׁהַשֵּׁם תִּק"ל גָּרַם לְמִצְרִים הַמִּכּוֹת):

וַיִּמָּחַ שְׁכֶתֶב וּמִצַּד הַשֵּׁם שַׁצ"ה (נ"א אַשַׁצ"ה) לָקוּ הַמִּצְרִיִּים בְּמִצְרִים. (נ"א בְּוִנְתּוֹ בִּי) רַב־י עֲקִיב־א גִּימְטְרִיא שַׁצ"ה (נ"א אַשַׁצ"ה עִם הַבּוֹלָל). וְהֵינּוּ רַב־י עֲקִיב־א דּוֹקָא שֶׁבְּגִימְטְרִיא שַׁצ"ה (נ"א עִם הַבּוֹלָל גִּימְטְרִיא אַשַׁצ"ה), אָמַר שֶׁהַשֵּׁם שַׁצ"ה (נ"א אַשַׁצ"ה) אָמַר וְהָכָה וְכו'. וְכָל אֶחָד וְאֶחָד מֵאלֹו הַחֲכָמִים אָמַר לָפִי אֲחִיזְתּוֹ. הָרִי מְרוֹמָזִים אֵלֹו ג' שְׁמוֹת שֶׁפ"ו תִּק"ל אַשַׁצ"ה בָּאלֹו ג' תִּנְאִים, רַבִּי יוֹסִי הַגָּלִילִי בְּגִימְטְרִיא שֶׁפ"ו, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר גִּימְטְרִיא תִק"ל, רַבִּי עֲקִיבָא גִימְטְרִיא אַשַׁצ"ה. וְהוּו סוּד נִפְלָא וְנוֹרָא רִזּוֹן דְּרִזּוֹן סְתִימָא סְתִירָא דְּסְתִירִין הֵינּוּ כַּמ"ש לְמַעַכְתָּ [כַּמּוֹ שְׁכֶתֶבְתִּי לְמַעַלַת כְּבוֹד תּוֹרָתוֹ]. וְהוּא רַחוּם יִכְפֹּר וְכו'.

וַיִּמָּחַ שְׁכֶתֶב וּבְכֶמָה שֶׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְכָה בּוֹ מְרַפָּא הַגָּלוּת. הֵינּוּ כַּמּוֹ שְׁכֶתֶבְתִּי לְכְבוֹד תּוֹרָתוֹ. וְהִנֵּה בְּאוֹתָן הַעֲשָׂרָה הַמִּכּוֹת נִרְמְזוּ טַעַם יְרִידַת יִשְׂרָאֵל לְמִצְרַיִם, שְׁמֵרְמוֹזִין אוֹתֵיזוֹת דְּצ"ךְ עַד"ש בְּאַח"ב סוּד יְרִידָתָם לְמִצְרַיִם כַּמַּש"כ לְכַת"ר [כַּמּוֹ שְׁכֶתֶבְתִּי לְכְבוֹד תּוֹרָתוֹ]. וְכו' רִיפָא אוֹתָנּוּ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְהָכָה בָּהֶם מְכָה רַבָּה אֶצְבַּע אֱלֹקִים הוּא. הָרִי מִן הַמִּכָּה עֲצֻמָּה בָּא הַרְפּוּאָה לְיִשְׂרָאֵל, שֶׁבְּאוֹתָן הַמִּכּוֹת נִרְמְזָה הַרְפּוּאָה שֶׁנֶּאֱלָם הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בָּהֶם: [נ"א וּמַש"כ [וְכֵּן שְׁכֶתֶב] וְכֵּן וְכֵּן ר"ל [נִרְצָה לוֹמַר] בָּאלֹו הַמִּכּוֹת נִרְמְזָה הַחֲמָא שֶׁל אֲבוֹתֵינוּ שֶׁנֶּרַם יְרִידַת מִצְרַיִם, וּבְאוֹתָן הַמִּכּוֹת נִרְמְזָה הַרְפּוּאָה שֶׁנֶּאֱלָם הַש"י [הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ]:

וַיִּמָּחַ שְׁכֶתֶב עַד שֶׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא גָּאֵל אוֹתָנּוּ בְּשְׁמוֹת הֶלְלוּ דַע"ב צַד"א כַּשַׁח"ב. הַכּוֹנֵנָה דַע"ב הֵם אוֹתֵיזוֹת הָרֵאשׁוֹנוֹת שֶׁל דְּצ"ךְ עַד"ש בְּאַח"ב, וְאַחֵר כֶּךָ שֵׁם צַד"א הֵם אוֹתֵיזוֹת שְׁנִיּוֹת שֶׁל דְּצ"ךְ עַד"ש בְּאַח"ב, וְאַחֵר כֶּךָ כַּשַׁח"ב הֵם אוֹתֵיזוֹת שְׁלִישִׁיּוֹת שֶׁל דְּצ"ךְ עַד"ש בְּאַח"ב, שֶׁנֶּאֱלָל הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אוֹתָנּוּ בָּהֶם: הָרִי בְּאוֹתָן הַמִּכּוֹת שֶׁהֵבּוּ לְמִצְרַיִם, בָּהֶם נִרְמְזִים הַרְפּוּאָה וְהַגָּאוּלָּה לְיִשְׂרָאֵל: [נ"א הָרִי כֶּךָ סוּד הַסִּימָנִים שֶׁל דְּצ"ךְ עַד"ש בְּאַח"ב, שֶׁבְּאוֹתָן הָאוֹתֵיזוֹת נִרְמְזוּ הַשֵּׁר הַמְמוֹנָה עַל כָּל הַמִּלְאָכִי חֲבֵלָה שֶׁהֵבּוּ הַמִּכּוֹת לְמִצְרַיִם, וּבְאוֹתָן הָאוֹתֵיזוֹת נִרְמְזוּ טַעַם הַגָּלוּת שֶׁל מִצְרַיִם, וּבְאוֹתָן הָאוֹתֵיזוֹת נִרְמְזוּ גַם בֵּן הַרְפּוּאָה וְהַגָּאוּלָּה לְיִשְׂרָאֵל. וְאֵלֹו הָאוֹתֵיזוֹת הֵם בְּסוּד נִגּוּף וְרְפּוּאָה]:

וַיִּהְיֶה רַעְוָא מְלַפְנֵי הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שִׁירָאֲנוּ בִּיאַת מְשִׁיחֵנוּ עִם הַמִּלְאָכִים הַשְּׂיִיכִים לְגָאוּלָּה אַחֲרוֹנָה בְּמִהְרָה בְּיָמֵינוּ. וְיִקְוִיִּים בָּנוּ מִקְרָא שְׁכֶתֶב (ו) בְּיָמֵי צִאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲרָאֲנוּ נִפְלְאוֹת. אָמֵן נִצַּח סֵלָה וְעַד:

יה

דרך

סדר בדיקת חמץ

החיים

זמן בדיקת חמץ וביטולו

זיום ככל הדברים האמורים לעיל עד שיצדוק
(מ"א שם ס"ק ג')

דין ברבית בדיקת חמץ ופרטי דיני הבדיקה
(א) קודם שיתחיל לצדוק יברך אקצ"ו על ציעור
חמץ. וקודם הצרכה יטול ידיו. ואם
התחיל לצדוק בלא צרכה יברך כ"ז שלא סיים
בדיקתו. ואם סיים בדיקתו לא יברך אז רק
בשעה חמישית בשעת שריפת החמץ יברך בלא
שם ומלכות (ח"י וא"ר סי' תל"ז דלא כמ"א
וט"ז שם): (ג) יזהר שלא להפסיק בין צרכה
למתלת הבדיקה אפילו בדיבור ואם מדברים
שאינן מעניין הבדיקה הפסיק צריך לחזור ולברך
(שם) אבל אם הפסיק בדברים שהן מעניין
הבדיקה כגון לפתוח החדר שצריך לנכוס שם
לצדוק או להדליק את הנר אם כזה מותר
להפסיק (א"ר שם). וטוב שלא ידבר בדברים
אחרים עד שיגמור כל הבדיקה כדי שישם אל
לבו לצדוק בכל המקומות שמכניסין בהם חמץ

(א) בתחילת ליל י"ד צודקין את החמץ היינו
תיכף בשעת זאת הכוכבים. וחלי
שעה קודם אסור לאכול יותר מכביצה פת אבל
פחות מזה או פירות מותר. וכן אסור לעשות
מלאכה חלי שעה קודם. אבל ללמוד מותר קודם
ציה"ש. אבל מציה"ש ואילך אסור ללמוד עד
שיצדוק. ואפילו אם התחיל בהיתר מצעוד יום
בין ללמוד בין לעשות מלאכה פוסק כשהגיע זמן
הבדיקה. ובצית המדרש מותר ללמוד ציה"ש
לימוד בלא פלפול דהא צריך לילך לציתו. וכן מי
שאמר לחבירו להזכיר לו הבדיקה משתחשך
מותר ללמוד ציה"ש (א"ר שם). אבל בפלפול
אסור ללמוד אפי' בצית המדרש משום דאחי
לאמשוכי (סימן תל"א): (ג) מי שרגיל להתפלל
ערבית בזמנה מתפלל ערבית קודם ואח"כ צודק
בין אם רגיל להתפלל בעשרה או ביחיד (ח"י
א"ר ומ"א): (ג) מי ששכח לצדוק בלילה אסור

ברך בישא

במש' אבות (פ"א מ"א) ועשו סייג לתורה. ובאמת
שורש דבר זה מצינו בתורה עצמה שעשתה סייג
לדברה במצוות רבות, וכמו שדרשו חז"ל (במ"ד
פ"י ס"ח) במה שאסרה תורה בזיר מחלננים ועד
זג, מכאן שעשתה תורה סייג לדבריה, שלא יבא
הזיר לשחות יין. אך חכמינו ז"ל עשו משמרת
למשמרת, ובכל מקום אשר ראו צורך בדבר עשו
גדר וסייג לתורה, לכל יבא האדם להכשל בקיום
המצוות עצמן.

והנה בדיקת חמץ גם הוא גדר וסייג שעשו
חכמים לאיסור חמץ בפסח, כי
מדאורייתא צביטול בעלמא סגי, וכאשר האריך
בזה הר"ן (ריש מש' פסחים). ולפי זה י"ל שזהו
כוונת התוס' שבאו לבאר מפני מה עשו חכמים
סייג לאיסור חמץ והצרכו לעשות בדיקה וציעור
ולא החמירו כן בשאר איסורי הנאה, ולזה תירצו
בתיוראס הראשון משום דחמץ מותר כל השנה
ולא

ברישא מש' פסחים, אור לארבעה עשר צודקין
את החמץ לאור הנר, וכמו התוס' (ד"ה
אור) אף על גב דסגי צביטול בעלמא, החמירו
חכמים לצדוק חמץ ולצערו שלא יבא לאכלו,
והטעם שהחמירו כאן טפי מבשאר איסורי הנאה
שלא הצרכו לצערם, משום דחמץ מותר כל השנה
ולא נאסר רק בפסח ולא צדילי מייניה, אי נמי
שאני חמץ שהחמירה בו תורה לעבור בצל יראה
ובל ימצא, החמירו חכמים לצדוק ולצערו אפילו
היכא צביטולו משום דלמא אחי למיכליה. ויש
לדקדק בלשון התוס' למה הוצרכו לסיים ולומר
משום דלמא אחי למיכליה, והלא על זה גופא
סובב הולך כל תירוצם מפני מה גזרו בחמץ שמא
יבא לאכלו יותר מבשאר איסורי הנאה.

רישא ליישב על פי מה שדרשו חז"ל (יבמות כא.)
על הפסוק (ויקרא יח ל) ושמרתם את
משמרת, עשו משמרת למשמרתי, וכן שנינו

סדר בדיקת חמץ

יט

י"ד כשזדק ביום י"ד לא יזדק לאור החמה
אלא לאור הנר (סי' תל"ג): (ו) אין זדקין אלא
בנר של שעה והוא יחידי אצל ב' גרות ביחד
לא (שם). ובשעת הדחק שאין לו נר של שעה
יזדק בנר חלב או של שומן (ח"י וא"ר שם):
(ז) זדק כל המקומות שיש לחוש שהכניסו שם
חמץ. ולכן כל חדרי הבית ומרתפות וצית העצים
ומחת הספקלים במקום שאוכלין נריכין לזדק
(שם): (ח) צחי כנסיות וצחי מדרשות נריכים
בדיקה מפני שהתינוקות מכניסין בהם חמץ
ונריכין בדיקה כליל י"ד (שם): (ט) המכבד
חדריו צ"ג צניסן ומכוון לזדק החמץ ולבערו
וזהר שלא להכניס עוד שם חמץ אעפ"כ נריך
לזדק כליל י"ד (שם): (י) כל אדם נריך לכבד
חדריו קודם הבדיקה והכניס או צחי ידיים של
בגדים נריך בדיקה שלפעמים נותנין בהם חמץ
שם:

וזזה א"ל לחזור ולנרך (שם צמ"א) אפי' הפסיק
בזכרים אחרים: (ג) בצרכה אחת יכול לזדק
כמה בתים. ואם צעה"צ רוצה יעמיד אחד מצ"צ
אצלו בשעה שהוא מזכך ויתפזרו איש למקומו
לזדק על סמך צרכה שצריך צעה"צ. ועכ"פ
גם הוא יזדק כי מנהו בו יותר מצלוחו. ואם
הצעה"צ צעמנו אינו זדק רק מנהו לאחר
לזדק אותו אחר מזכך (שם). ואם צריך צעה"צ
הצרכה אינו ראוי לשלוח לאחר שלא היה בשעת
הצרכה לזדק אף ששלוחו של אדם כמותו מכל
מקום השליח לא ילא בצרכה שצריך צעה"צ
והשליח צעמנו לא יצרך כיון שכבר צריך בעל
הבית ואין לצרך על מנהו אחת שני פעמים
(ח"י שם): (ד) ונוהגים להניח חמץ קשה
במקום משומר כדי שימלאם הזדק (שם ועי'
צח"י הטעם): (ה) הבדיקה נריך שתהיה לאור
הנר ולא לאור הלצנה. וכן אם לא צדק כליל

בחוב בכתבי האריז"ל טוב להניח עשר פיתותי חמץ בזויות הבית ולשרפם למחר ויכוון לבער עשר כתרין
דמסאבותא ולהוציא ניצוצי הקדושה מתוכם עכ"ל, ויניח פיתות קטנים (שע"ת) ויהא מחמץ קשה שלא
יתפרר גם יניחם במקום משומר מפני התינוקות והעכברים (באה"ט) ומ"מ אין הנחת הפיתות עיקר המצוה כי
עיקר המצוה לחפש ולבדוק בכל המחבאות אולי נשאר איזה חמץ ממה שנשתמש שם ומי שאינו אלא מקבץ
הפיתות לא קיים המצוה כלל וכמעט הוא ברכה לבטלה (פוסקים):

קודם שיתחיל לבדוק יטול ידי קודם הברכה ויברך ברכת הבדיקה בשמחה ויאמר מקודם:

הגני מוכן ומזומן קנים מצות עשה ומצות לא תעשה של בדיקת חמץ, לשם יחד קודשא בריך הוא
ושכינתיה ברחמי ורחמי, על ידי שהוא ממיר ונעצם בשם ב' ישראל: יהי נעם ארני אלהינו ע"ינו,
ומעשה ידינו בוננה ע"ינו, ומעשה ידינו בוננהו:

ברך משה

שעשתה תורה ענמה סייג לדצריה צאיסור זה,
החמירו צו חכמים ועשו סייג נוסף להצריכו גם
בדיקה וביעור:

אך לארצעה עשר זדקין את החמץ לאור
הנר. יתבאר ע"ד הרמז, צהקדם דצרי
החיד"א צהגדת שמחת הרגל (לימוד א) לפרש
מאמרס ז"ל (פסחים ה:) אין ביעור חמץ אלא
שריפה, כי חמץ רמז ליצר הרע, והוא שאור
שבעיסה, ונריך האדם לגרש אותו מעליו לגמרי.
והנה אמרו רז"ל (קידושין ל:) צראמי יצר הרע
צראמי לו תורה מצלין, וכיון שהצורה יתצרך לא

ולא צדילי מיניה, ועוד תירצו שאני חמץ
שהחמירה תורה לעצור צבל יראה ובל ימלא
החמירו חכמים לזדק ולבערו אפילו היכא
דציטלו משום דלמא אחי למיכליה, והכוונה כי
צאיסור חמץ מנינו שעשתה התורה ענמה סייג
לדצריה ואסרתו צבל יראה ובל ימלא כדי שלא
יצא לאכלו, ולכן החמירו צו חכמים ועשו משמרת
למשמרת להנריך גם בדיקה וביעור, ומה
שהוסיפו המוס' צלשונם משום דלמא אחי
למיכליה, כוונתם צאיסור צל יראה ובל ימלא
עמנו הוא סייג משום שלא יצא לאכלו, וכיון

מלא

ב

סדר בדיקת חמץ

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ הוֹה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ
בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל בִּיעוּר חֲמֵץ:

ואמר הבדיקה מיד כלילה יצטלנו ויאמר:

כָּל חֲמִירָא וְחֲמִיעָא דְאִיכָא בְּרִשּׁוֹתֵי דְלָא חֲמִיתָהּ וְדָלָא
בְּעִרְתֶּיהָ וְדָלָא יִדְעָנָא לָהּ. לְבִטֵּל וְלָהּ הִפְקֵר בְּעִפְרָא
דְּאֶרְעָא:

ולא יאמר ידיענא לי ודלא ידענא לי דא"כ מצטל גם החמץ הידוע ושז לא יקיים מצות שריפה
בחמץ שלו, ועוד דהרי הוא משומר למאכלו והאיך יצטלנו ואח"כ יזכה צו א"כ אין צדיצורו כלום
ומחזי כשיקרא וכחוכא ואיטלולא ח"ו (דרך פקודין מ"ע ט' אות ס').

וטוב לומר כלילה וביום לשון כל חמירא ג' פעמים דכן מדות חכמים

ואח"כ יאמר זה (מספר עבודת הקודש)

יְיָ רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ הוֹה אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. שְׁתַּזְכְּנוּ
לְפִשְׁפִּישׁ בְּנִגְעֵי בְּתֵי הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר נוֹאֲלָנוּ בַּעֲצַת הַיֵּצֶר
הָרָע. וְתַזְכְּנוּ לָשׁוּב בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה. וְאַתָּה בְּרַחֲמֶיךָ תִּסְיַעֲנוּ
וְתַעֲזְרֵנוּ עַל דְּבַר כְּבוֹד שְׁמֶךָ. וְהַצִּילֵנוּ מֵאִסּוּר חֲמֵץ אֲפִילוּ
מִכָּל שְׁהוּא בַּשָּׁנָה זוֹ וּבְכָל שָׁנָה וְשָׁנָה כָּל יְמֵי חַיֵּינוּ. אָמֵן כֵּן
יְיָ רָצוֹן:

ויניע החמץ עד למחר בתחלת שעה חמישית ואז ישרפנו:

ברך משה

מנא תיקון ליצר הרע אלא התורה, אם כן ודאי
שצלעדי התורה לא צטיל. ומצואר בגמרא (תענית
ד) שהתורה נמשלת לאש. וזה שאמרו אין ציעור
חמץ אלא שריפה, כי לא משכחת ציעור יצר הרע
אלא לשורפו באש התורה, עכ"ד ודפח"ט.
אמנם שנו חכמים (אבות פ"ו מ"ה) כי אחד מן
הדברים שהתורה נקנית צהם הוא
מיעוט שינה. וי"ל הטעם צה, דהנה מודעת זאת
(דרך פקודין מל"ח ל"ה) כי יסוד הקדושה ושורש
הטהרה הוא שמירת עינים, וימכן שע"י שהאדם

מנדד שינה מעיניו כדי ללמוד תורה וזכה לתקן
פגם עיניו, ועי"ז זוכה לכחירה של תורה ולקנות
טהרה בנפשו, והיא הענה היעולה ציורם לכבוש
ולנצח את היצר הרע שנידד שינה מעיניו ויקצע
עמים לתורה באשמורת הבוקר, שע"ז נפשו
מזדככת ועיניו מתקדשות, והיא שמירה מעולה
לכל היום כולו להנצל ממכשול חטא ועון.

ודבר זה הורו לנו חז"ל בדבריהם אור
לארבעה עשר בודקין את החמץ,
משצימין את היצר הרע על ידי עסק התורה,

לאור

דרך

סדר בדיקת חמץ

החיים

כא

דינים הנהוגים אחר הבדיקה

(א) אחר הבדיקה כלילה יהא נוהג בחמץ שמשיר להנניעו. והעולם אינם נוהרים בזה ולא שפיר עבדי (מ"א). אחר הבדיקה מיד כלילה יאמר הביטול בלשון שמצין ואם אינו מצין מה שאמר בלשון הקודש ובלשון חרגום וסובר שהוא איזה תחינה יאמר בלשון לעז. ונריך להזכיר בהביטול חמץ ושאר (ס') תל"ד: (ב) וחוזר ומבטלו פעם שנית ביום י"ד סוף שעה חמישית. וטוב לבטלו לאחר ששרף החמץ כדי שיקיים מצות שריפה בחמץ שלו, בביטול היום יאמר דחזיתי ודלא חזיתי דביערתי ודלא ביערתי (שס): (ג) שלוחו יכול לבטל היינו כשזוה לשליח לבטל חמץ יבטל השליח. אבל אם זוה לו לבדוק לא יכול לבטלו (שס) ונריך לומר כל חמירא וחמיעא דאיכא ברשותיה דפלוני ידיע ד' ודלא ידיע ד' וכלילה יאמר דלא ידיע ד' לחוד] יהא בטל (שס): (ד) וכן אם לא זוה לשליח לבטל והוא בדרך יכול לבטל שם בעצמו במקום שהוא. ואם אינו רגיל לעשות כן טוב שתבטל אשתו אף שלא זוה לה לבטל דמסתמא כמו שנתן לה רשות דמי [שס]. וכשאשתו מבטלת תאמר כך כל חמירא וחמיעא דאיכא ברשות בעלי ידיע ד' כו' כמו בשאר שליח ואם אשתו אינה יודעת לבטל יכולה היא לעשות שליח לבטל. וכן האלמנות אם אינן יודעות בעצמן לבטל יכולין לעשות שליח שיבטל בעדן (שס): (ה) בית העצים נריך בדיקה כמו שנתבאר לעיל. ואם הניח עצים הרבה שם תוך שלשים יום לפסח ואז היה חל עליו חובת בדיקה ומן הדין נריך לפנות העצים כדי לבדוק לכן יראה למכור את בית העצים לעכו"ם ביום י"ג כדי שלא ינטרך לבדוק אותו כליל י"ד ולא

ינטרך לפנות אותו (סימן תל"ו): (ו) חנויות נריכים בדיקה כדין בית לפי שמכניסים שם חמץ ואוכלים (שס): (ז) ישראל שיצא מצית העכו"ם בתוך שלשים יום לפסח ונכנס לבית אחר אפילו אין עכו"ם נכנס לשם א"ל לבדוק בית העכו"ם (ח"י). וכ"ש היוצא מצית ישראל וישראל אחר נכנס לדור שם דא"ל לבצר אפי' בתוך שלשים. אבל אם אין ישראל אחר נכנס לדור שם חייב לבצר תוך שלשים יום (שס):

דין גברי שהפקיד חבצו אצל ישראל

(א) עכו"ם שהפקיד חמצו אצל ישראל אם הוא חייב באחריותו ואפי' אינו אלא שומר חנם שאינו חייב רק בפשיעה או שהעכו"ם אלא ויכפהו לשלם אם נאבד חייב לבצר (סימן ת"מ בט"ז ושם נתבאר פרטי דיניו): (ב) עכו"ם שנכנס לבית ישראל וחמצו בידו אינו זקוק להוציאו אע"פ שהישראל רואה חמצו של עכו"ם אין בכך כלום. אבל אסור להעלותו על השלחן עמו ואפילו בהפקק מפה (שס):

דין מה שצריך לבער

(א) בגדים ונעיפי נשים שמכבסים אותן בחלב מטה יש להחמיר ולכבס אותן קודם לפסח שלשים יום (מ"א צסימן תמ"ב ס"ק ה'): (ב) ניירות שדבקו אותם קודם פסח אפילו בתוך שלשים יום קודם פסח מותר לקיימן בפסח. אבל אם נראה החמץ מבחוץ נריך לגרור אותם (שס): (ג) נהגו לגרר הכתלים והכסאות שנגע בהם חמץ ואם יש חמץ בסדק שאינו יכול לחטט אחריו מטיח עליו מעט טיט (שס): (ד) עריבות שלשין בהם חמץ אין לסמוך על מה שרוחצין אותן בחמץ ומנקרין אותם כי א"ל לנקרן שלא

ברך משה

טברה נפשו ולהתגבר על היצר הרע, והוא על ידי שינדד שינה מעיניו, כדי שילמוד תורה באשמורת הבוקר:

לאור הנר דוקא, היינו באשמורת הבוקר השכם בעוד ליל כשנריכים עוד להשתמש באור הנר טרם שהאיר היום, אז הזמן המוכשר ביותר לקנות

במדרש

כב

דרך

סדר בדיקת חמץ

החיים

ישאר צין הכל כזית והכלי מנרפו ונריך ליתנו במתנה לעכו"ם או למכרו. וה"ה לבצק שבכלי נקרים שאינו יכול להוציאו. וטוב לעשות כמו כן בכלים שמניחים בהם קמח כל השנה (שס): (ה) שקיס של קמח חמוצים שרופה להניח שם קמח של פסח אין די בכיצוס לבד רק נריך להמיר כל התפירות והטלאות ונריך כיצוס בחמין ואפר וחציטה (מ"א שס):

דיני חמץ בערב פסח

(א) בערב פסח אין לאכול חמץ רק עד ד' שעות על היום היינו שליש היום צין אס ציום ארוך או קצר היינו אס היום ט"ו שעות מותר לאכול ה' שעות על היום (סי' תמ"ג): (ב) ובשעה חמישית זמניות על היום אסור באכילה ומותר בהנאה ומותר למכרו

לעכו"ם כל שעה חמישית. ואס היום ארוך ט"ו שעות נריך למכור החמץ קודם שיהיה שעה ורביע קודם חלות. ובדיעבד אס שכת למכור חמנו אס הוא עדיין יותר קצת משעה קודם חלות מותר למכרו לעכו"ם אף שהיום ארוך יותר מי"ב שעות (מ"א שס): (ג) ישראל שהיה צידו חמנו של ישראל אחר צפקדון יעכצנו צידו עד שעה חמישית ואס לא צא בעליו ימכרו לעכו"ם. וכן אס לא ימאץ קונים צריות בשעה חמישית יכול למכרו קודם שעה חמישית (שס): (ד) צע"פ אסור לאכול מנה שיוצאין צה זלילה. אצל תבשיל העשוי מקמח של מנה אפוייה מותר לאכול. וה"ה מנה עשירה ג"כ מותר עד שעה עשירית אצל אס הוא מטוגן בכלי אסור. ומן שעה עשירית ולמעלה אפילו מבושלת אסור לאכול (סי' תע"א):

סדר שריפת חמץ

יחזור ויבטל החמץ פעם אחר ביום י"ד אחר ששרף החמץ וקודם השריפה אומר הריני מוכן ומוזמן לקיים מ"ע ול"ת של שריפת חמץ לשם יחוד קבה"ו וכו':

ואחר השריפה יבטל החמץ ויאמר:

כָּל חֲמִירָא וְחֲמִיעָא דְּאִיבָא בְּרִשׁוּתִי. (דְּחֻזְתָּהּ וּדְלָא חֻזְתָּהּ).
דְּחֻמְתָּהּ וּדְלָא חֻמְתָּהּ. דְּבַעֲרִיתָהּ וּדְלָא בַּעֲרִיתָהּ. לְבָטֵל וְלֵהוִי
(הַפְּקֵר) בְּעַפְרָא דְּאַרְעָא: (ג"פ) כ"ה צעה"ק

ביום י"ד בניסן בשעה חמישית יעשה מדורה וישרוף החמץ ובשעת שריפתו ראוי לומר תפלה זו:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. בְּנֵשֶׁם שְׂאֵנִי
מִבַּעַר חֲמֵץ מִבֵּיתִי וּמִרִשׁוֹתַי. כִּי יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי
אֲבוֹתֵינוּ תִּבְעֵר אֶת כָּל הַחִיצוֹנִים. וְאֶת רוּחַ הַטּוֹמָאָה
תִּבְעֵרָהּ מִן הָאָרֶץ. וְאֶת יִצְרָנוּ הָרַע תִּבְעֵר מֵאַתָּנוּ. וְתִתֵּן
לָנוּ לֵב בָּשָׂר. וְכָל הַסְּטָרָא אֲחֵרָא וְכָל הַקְּלָפוֹת וְכָל הָרִשָּׁעָה
בְּעֵשֶׂן תִּכְבֶּה וְתַעֲבִיר מִמִּשְׁלַת זֵדוֹן מִן הָאָרֶץ. וְכָל הַמַּעֲיָקִים

לְשִׁכְנָה תִּבְעֶרְם בְּרוּחַ בָּעַר וּבְרוּחַ מִשְׁפָּט כְּשֵׁם שְׁבַעְרַת אֶת
מִצְרַיִם וְאֵת אֱלֹהֵיהֶם בַּיָּמִים הָהֵם וּבְזֶמֶן הַזֶּה:

ואחר כל חמירא יאמר:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוֹה אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. שְׁתַּרְחֵם
עָלֵינוּ וְתַצִּילֵנוּ מֵאִסּוּר חֲמִץ אֲפִילוֹ מִכָּל שְׁהוּא. לָנוּ וּלְכָל
בְּנֵי בֵיתֵנוּ וּלְכָל יִשְׂרָאֵל. בַּשָּׁנָה זוֹ וּבְכָל שָׁנָה וּשְׁנָה כֹּל יָמֵי
חַיֵּינוּ. וּכְשֵׁם שְׁבַעְרָנוּ הַחֲמִץ מִבֵּיתֵנוּ וּשְׁרַפְנוּהוּ. כֵּךְ תִּזְכְּנוּ
לְבַעַר אֶת הַיֵּצֵר הָרָע מִקִּרְבֵּנוּ כֹּל יָמֵי חַיֵּינוּ. וְתִזְכְּנוּ לְהִדְבֵּק
בַּיֵּצֵר הַטּוֹב וּבְתוֹרָתְךָ וַיִּרְאָתְךָ וְאַהֲבָתְךָ תָּמִיד אֲנַחְנוּ וְזֵרַעֲנוּ
וְזֵרַע זֵרַעֲנוּ. בֵּן יְהִי רָצוֹן:

סדר עירוב תבשילין

אמר חכמים אין יום סבין לסבת וצ"ל עירוב פוטר על בן כשהלך יום ביום ה' או ביום ד' יקח בעצמיו הפת
הסוכן למעורת שחיות של שבת או לפעורה שלישית והואיל ונתוסף למעוה או יעשה בו בעצמו אחרת וגם יקח
הבשיל חסוב עמו כגון סדר או דג ושיעור הפת לביתו כביצה ושיעור התבשיל לביתו כחצי כזית והוא
והוא מבשיל כל צרכו ומעוה על גודל העור שיערב בעד כל בני העיר לתועיל את מי שאינו בקי או לפי ששנת
או ישנו ותאנס ולא ישה עירוב תבשילין ויתן ביד אחר למעוה על ידו לכל הקהל ואמר אני פוטר לכל מי שירצה
לזכות ולסמוך על עירוב זה ופי' שזכות בעל ביתו וחביתו ספח כי זכך לאדם שלא בפניו ואח"כ יקראו המוכות
ויברך ברכה זו:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוֹה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ
בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל מִצְוַת עִירוּב:

בְּהַרְדִּין עִירוּבָא וְהִי שְׂרָא לָנָא לְאַפְנִי וּלְבִשּׁוּלִי וּלְאַטְמוּנִי (א)
דרך לשחוט בידים גמול לומר גיד (ולשחוט) ולאדלוקו שרָנָא וּלְתַקְנָא
וּלְמַעַבְדָּא כֹּל צְרָכָנָא מִיּוֹמָא טַבָּא (כשהלך יום ד' ו' יאמר לְתַקְנָא וּמִיּוֹמָא
טַבָּא) לְשַׁבְתָּא לָנָא וּלְכָל יִשְׂרָאֵל הַדָּרִים בְּעִיר הַזֹּאת:

סדר עירובי הצרות

כי יסדאל או יותר הדמים בחצר או אסורין לטלטל בחצר בלי עירוב ביצר עושין עירובי הצרות אתר סבעלי הבתים
שפחצור ליקח בעצמם שבת כבר אחד משלו, ויהיה חסבר גודל פסו ששה ביצים ויש אומרים כשקטנה ביצים ומזכה
אכזו על ידי אחר לכל הדמים בחצר, ודחינו שאומר לאחר כלשון שהוא סבין קח כבר זה חזקה בו בשביל כל
הישראלים והיום בחצר זה ולוקח זה את חסבר ומבזזה טעת ולא יזכה על ידי אשמו ובנו ובנו, והמערב ליקחו
ממנו, ומבדק בגיל ואומר:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוֹה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ
בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל מִצְוַת עִירוּב:

כה

דיני ערב פסח

בְּהַדְרִין עֲרוּבָא יְהֵא שָׂרָא לָנָא לְאַפּוּקִי וְלַעֲיּוּלֵי וְלַטַּטְוִילֵי.
מִבֵּית לְבֵית. וּמִחֲצֵר לְחֲצֵר. וּמִבֵּית לְחֲצֵר. וּמִחֲצֵר
לְבֵית. וּמִבֵּית לְבֹר. וּמִבֹּר לְבֵית. וּמִנֶּגַע לֶגַע. וּמִעֲלִית לְתַתְּחִית.
וּמִתַּתְּחִית לְעֲלִית. וּמִזּוּית לְזוּית. וּמִרְשׁוֹת לְרְשׁוֹת. כָּל מָה
דְּצָרִיךְ לָן בְּכָל שַׁבָּתוֹת הַשָּׁנָה (וְיָמִים טוֹבִים) לָנוּ וּלְכָל בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל הַדְּרִים בְּעִיר הַזֹּאת:

בערב פסח יקיים שויתי ה' לנגדי תמיד ככל היום כולו צעזודת השם באהבה וציראה שיהא זרז
לצטל החמץ ב' שעות קודם חלות צמהירות, ויהרהר צתשובה ויפשפש צמעשיו ויחשוב ככה
יתצער הינה"ר, כי חמץ רומז לינה"ר ולא ימנא אללנו אפי' משהו כי משהו יש חילוק בין אוחיות
חמץ לאוחיות מנה ההפרד שצין ח. וצין ה. ואח"כ יסתפר לכבוד יו"ט קודם חלות דוקא וכן ליטול
לפרניו קודם חלות כי מחלות היום ואילך הוא יו"ט, והטעם דחמור בע"פ יותר מצשאר ערבי שצחות
וימים טובים משום דזמן הקרבת פסח היה מחלות ואילך וציוס שיחיד מציא קרבן אסור בעשיית
מלאכה ואע"פ דצטל הטעם לא צטל האיסור והעושה מלאכה בע"פ מחלות ואילך משמתין אותו,
אם אפשר לו יאפה המלות מנה אחר חלות שיהיה צמקוס קרבן פסח, ואחר חלות ילך לרחוץ ויטבול
עצמו לכבוד הרגל. וזה לשון ספר משנת חסידים, ויקנה כל הצריך ליום טוב ולא יחוש על הוצאותיו,
כי כל אשר יוציא לעלו יכפלו לו מן השמים, וישתדל בעשיית המלות של מנה, ויטריח בהם עד
שיגיע לתקן עון קרי, וישמרנה מחמץ כו', והשומר פסח מחמץ כהלכתו ויחמיר בו בכל החומרות
שמחמירי יועיל לנפשו מאד כל השנה, עכ"ל:

סדר אפיית מצוה והפרשת חלה מן המצות.

(מסידור הגריעצ"ץ)

(א) גהגו שלא ללוש מנה מצוה עד אחר חלות ע"פ. בזמן הקרבת קרבן פסח. וכשחל צצנת אופין
כך בע"ש: (ב) לכחלה מהדרין אחר קמח חטין ומדקדקין לעשות פת נקיה: (ג) אין
לשין ולא עורכין ולא אופין אותה ע"י מי שאינו צר חיוב מצוה מדין תורה: (ד) ומנה צו יותר
משלוחו ציחוד צמנה החמורה. וחציבה כאכסנאי דאחי לקצין שראוי לכל אדם שיתעסק בו הוא בעצמו.
ואמר האר"י ז"ל שאם טורח צה עד שמויע הוא תיקון גדול לקרי. עכ"פ יעמוד על העוסקים צה
ושגיח שחהא נעשית כדין וכהלכה ויסייע צמלאכתה כל מה שיוכל כדי להטפל צמנה: (ה) אין ללוש
יותר מעשרון צצת אחת. עמו"ק: (ו) צשעת נחינת קמח וכן צהטלת מים לעיסה. וכן צעריכת המנה
אומר ד"שם מצת מצוה: (ז) צשעת לשה אומר "כל פירורים שיפלו מעסה זו צשעת לשה ועריכה.
והנצדק ממנה צכלים יהיו הפקר" וינקה כלי הלישה היטב צין עסה לעסה: (ח) עושין שלש מצות
מעשרון ומסמנין אותן לידע איזו היא ראשונה. חותך מהעסה חתיכה ראשונה ועושה חריץ א', ועורך
אותה חלה ועושין אותן רקיקין. שניה אחריה צב' חריצין והיא גדולה צצשלשתן. אחר כך שלישית
צג' חריצין וכסדר הזה הם נאפין אם אפשר, להקדים לתור נחתך ונעשה ראשון לכהן ואחריו הנעשה
ללוי. וצאחרונה הנעשה לישראל. וצלצד שלא ישהה להניח צלי עסק. אם נגמרה מלאכת ועריכת האחרון

כו

דיני ערב פסח

קודם. כי אין דברים הללו מעכבים ואינם אלא למנוח מן המוצא. ואם מניחה על השולחן להמתין על הראשון ינא שכרו בהפסדו: (ט) וצריך זו עושין ג' מנחות לצורך ליל שני ולא יאפה צי"ט אם לא בשעת הדחק. ונוהגין לעשות ג"כ ג' מנחות לספקות שאם ישצרו מהמנחות יקח מאלו למנוח. לפיכך מדקדקין גם כהם ככל האפשרי: (י) אחר אפיה יתן כל המנחות בכל אחד שאם אולי לא היה בעסקה א' כשעור הכלי מנרפן לחלה. ומפריש מאחת על כולן. ואם לא עשה כן צריך להפריש מכל אחד ואחד: (יא) ואם שכת ליטול ממקצת ונתערבו. ואינו מכיר אחת החייבת צריך ליטול מכל אחת ואחת. או יעשה עסקה אחרת ויקיפנה להן ויטול ממנה על אותן שנתערבו. וכ"ז בצרכה (עש"י סי' קל"ד): (יב) ואם שכת ולא הפריש חלה עד שקדש היום אוכל והולך ומשייר ממנה לח"ה אחר כך מפריש: (יג) המנוח היא של האשה. ואם קדם הבעל ועשה ג"ל שמשלם לה י' זהובים. עלח"ש במהדורא. ואם אין לו אשה מנוח ידיה היא ודאי ולא יעשנה על ידי אשה שאינה שלו כמו שעושין הצורים. וכן יעשה כשאשתו יולדת או אז יקיימנה בעצמו: (יד) בשעת הפרשה מצרכין

**בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו
וְצִוָּנוּ לְהַפְרִישׁ חֲלָה מִן הָעִיסָה:**

כן הוא נוסח הנכון. עמו"ק:

דרך

סדר ליל פסח

החיים

דיני הסיבה וארבע בוסות

בשינוי קצת דהיינו על מטה וכו' אחד תחת מראשותיו או על ירך חבירו. וקיי"ל לא ילגש (פ"מ שם): (ו) בן אכל אצו צריך הסיבה אפילו הוא רבו מובהק דמסתמא מוחל לו. אבל תלמיד לפני רבו א"צ הסיבה אפי' אינו רבו מובהק אלא"כ יתן לו רבו רשות. ות"ח מופלג בדורו אף שלא למד ממנו כלום חסוד כרבו וא"צ הסיבה. ודוקא שאוכלין על שלחן אחד אבל אם אוכל על שלחן בפ"ע צריך להסב (שם): (ז) לכתחילה יסב בכל הסעודה וצדיעצד ינא אם היסב בשעת אכילת כזית מנה. וכן אם שמה כוס שלישי ורביעי בלא הסיבה אין לחזור ולשתות כוסות אחרים בהסיבה משום דצריך לצרך בפ"ג אם ירצה לשתות כוס אחר והוי כמוסיף על הכוסות משום דשמה הלכה כראצ"ה דצוה"ז אין להסב ונמנא דינא כבר ומה ששומה עוד הוי כמוסיף. אבל אם יש לו כוס גדול ולא שמה אותו כולו וזכר ששמה אותו בלא הסיבה אם נזכר קודם שהתחיל לומר הלל או שאר הגדה בלא הסיבה דעתו עדיין משתיית שאר הכוס יכול

(ח) ידא שלחנו ערוך מצע"י שמנוח למחר ולאוכל כדי שלא ישנו הטיטות. אבל קודם שחמשך אסור אפי' לומר הקידוש משום דהכוס של קידוש הוא אחד מד' כוסות וכולן צריכין להיות זלילה (סי' תע"ב): (ב) יסדר שלחנו בכלים נאים כפי כחו אף שכלל השנה טוב למעט בכלים משום זכר לחורבן חוך מליל פסח שמנוח להרבות בכלים נאים. ויכין מקום מושבו שיש בהסיבה דרך חירות. ואפילו עני שאין לו כרים ישב על הספסל. וכן מותר לסמוך על ירך חבירו אבל לא על ירך עצמו דמיחזי כדואג (שם): (ג) כשהוא מיסב לא יטה לא על פניו ולא על גביו ולא על ימיו אלא על שמאלו. ואין חילוק בין איטר לאחר (שם): (ד) נשים נהגו שלא להסב כי סומכין עצמן על הראצ"ה שצוה"ז אין להסב (שם): (ה) אבל חוך י"ב חודש על אצו ואמו או חוך שלשים על שאר קרובים כגון שלא נהג שבעה לפני הרגל אין מיסב על מטה כבודה וכלולה אבל צריך להסב

דרך

סדר ליל פסח

החיים

בו

לשמות השאר בהסידה ובלא זרכה ללא הו
 כמוסיף משום דכוס אחד יכול לשמות כמה
 פעמים ומסתמא היה דעתו בשעת זרכה על כל
 הכוס. אבל אם התחיל לומר הלל או שאר הגדה
 הו כנמלך ואם ירצה לשמות הנשאר שבכוס
 ינטרך לזרך אסור לשמותו דהו כמוסיף על
 הכוסות. ואם שמה כוס שני בלא הסידה יכול
 לשמות כוס אחר בלא זרכה בפה"ג ובהסידה.
 דבין שני לשלישי יכול לשמות יין בלא זרכה ולא
 נראה כמוסיף. אבל אם שמה כוס ראשון בלא
 הסידה ובין כוס ראשון לב' אין רגילין האידינא
 לשמות ואם ירצה לשמות כוס אחר הרי ינטרך
 לזרך עליו והו כמוסיף על הכוסות ע"כ אין
 לשמות כוס אחר. אבל טוב שבחלת הסידה יהא
 דעתו לשמות בין הכוסות הראשונות ואם יטעה
 שישמה כוס ראשון בלא הסידה יכול לשמות כוס
 אחר בהסידה ובלא זרכה ולא יהא נראה כמוסיף
 (שם מ"א ופ"מ): (ח) זריך לשמות ד' כוסות
 על הסדר דהיינו שיאמר ההגדה צינתיים. ואם
 שתאן זה אחר זה בלא כסדר דהיינו בלא אומר
 הגדה צינתיים לא ינא וישמה עוד ג' כוסות
 על הסדר ויזרך על כל כוס וכוס (שם פ"מ):
 (ט) שיעור הכוס רביעית וישמה ממנו רובו.

וכן אם הכוס מחזיק אפי' כמה רביעית י"א
 שזריך לשמות רוב הכוס ואם אין שותה ממנו
 רובו לא ינא. לכן יקח כוס קטן של רביעית
 וישמה רובו (שם מ"א). וזריך לשמות שלא
 ישהה יותר משיעור רביעית ואם שהה יותר אז
 בשני כוסות ראשונות זריך לחזור ולשמות
 ובאחרונות א"ל. ואם שהה יותר מכא"פ אפילו
 צב' כוסות אחרונות זריך לחזור ולשמות (שם
 במ"א): (י) מי שאינו שותה יין מפני שמזיקו
 או שונאו זריך לדחוק עצמו ולשמות לקיים מצוה
 ד' כוסות (שם): (יא) מצוה לחזור אחר יין
 אדום אם אין הלבן משובח ממנו (שם): (יב)
 אפי' עני המתפרנס מן הנדקה ילוח או ישכור
 עצמו כדי שיהיה לו יין על ד' כוסות ומי שאין
 לו אלא על ד' כוסות ישמה כולם בלילה
 הראשונה ולא ישאיר בלילה ב' משום דבקיאיין
 אנו בקביעא דירחא. נר צבית עדיף מד' כוסות
 משום שלום בית (מ"א): (יג) החינוקות שהגיעו
 לחינוך מצוה ליתן לכל א' כוסו לפניו. ואין ליקח
 כוס שפיו זר מפני שלא יוכל לשמות רביעית
 צבת אחת (שם): (יד) נשים חייבות צד' כוסות
 ובכל המצות הנוהגות באותו לילה (שם):

דין בום ראשון וסדר הפסח עד בום שני

(א) אין ליטול ידי קודם הקידוש רק אם אין
 ידי נקיות יטול ידי ואין מזכך על
 נ"י ומוזגין לו כוס ראשון ומקדש עליו ואומר
 זמן, בשבת אומר ויכולו ואם חל צמ"ש אומר
 יקנה"ז ואם שכח להצדיל ולא נזכר עד לאחר
 שהתחיל ההגדה ישלים ההגדה עד גאל ישראל
 ואומר הצדלה על כוס שני ויזרך בפה"ג ושותה
 ואם נזכר באמצע סעודה אומר הצדלה על הכוס
 ושותה בלי זרכה בפה"ג (דמסתמא דעתו
 לשמות יין בתוך הסעודה וזרכה כוס שני
 פוטרמו) ואם נזכר לאחר שהתחיל לזרך בהמ"ו
 אומר על כוס רביעי הלל והצדלה (מ"א ח"י
 פ"מ שם): (ב) אם שכח לומר שהחיינו בקידוש
 עיין בה' סוכה ושם נתבאר, רק ביום ח' של

פסח אין לו תשלומין משום דבקיאיין אנו
 בקביעא דירחא והו זרכה לצטלה (פ"מ ס'
 תע"ג): (ג) אם לא אומר ההגדה עד לאחר
 חצות יאכל מצה בלא זרכה על אכילת מצה ולא
 יזרך בפה"ג על כל כוס רק על כוס ראשון
 [וג'] ואחר הד' כוסות יזרך זרכה אחרונה וכן
 מרור יאכל בלא זרכה על אכילת מרור (פ"מ
 סימן תע"ג ותע"ז) [משום דהוא פלוגתא בין
 הרמב"ם ובין התוס' אם הלכה כראש"ע או
 כר"ע ועיין בתשובת הרשב"א סימן תמ"ה לכן
 נ"ל בלא יזרך דספק זרכה להקל ועיין פ"מ
 בא"ח ס' תע"ז ס"ק א'] (ד) אונן בשני לילות
 של פסח חייב בכל המצות הנוהגות בלילה חוץ
 מהסידה ומזכך על אכילת מצה ומרור ושאר

כח

דרך

סדר ליל פסח

החיים

זכרות שמחויב רק ההגדה ישמע מאחר ואי
ליכא יאמר ההגדה צעמנו וא"ל לדלג המדרשים

וכן ככל י"ט אונן חייב בקידוש כליל י"ט (פ"מ
סי' ת"פ במ"ז):

דין מי שאין לו יין לארבע בוסות

(א) מי שאין לו יין כליל פסח יקח ג' מצות
וצנע האמצעי לשני ומניע החצי
לאפיקומן ונוטל ידיו ומקדש על הפת. ואומר
יקנה"ז על הפת אם חל במ"ש כמו בכל קידוש.
ואח"כ לוקח הפרוסה ומזכך על אכילת מצה.
ואוכל הכרפס ומטביל צמי מלח. ואומר מה
נשתנה עד גאל ישראל. ומזכך על המרור.
ואח"כ אוכל הכריכות בלא זכרה. ומקומות

שנהגו ליקח מעד יכול לשמות מעד לד' כוסות
אם אין יין מצוי (תפ"ג): (ז) חייב אדם לעסוק
בהלכות פסח וביציאת מצרים ולספר בנסים
ובנפלאות שעשה הקב"ה לאבותינו עד שחטטנו
שינה. וכל דיני ליל ראשון יש ג"כ כליל שני
ונוהגים שלא לקרוא על מטתו רק פ' שמע ולא
שאר דברים שקורין בשאר לילות כדי להגן כי
ליל שמורים היא מן המזיקים:

סדר הדלקת הנרות

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ
לְהַדְלִיק נֵר שֶׁל (לשבת שבת ז) יוֹם טוֹב:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. שֶׁהֵחֵינוּ וְקִיַּמְנוּ וְהִגִּיעָנוּ לְיָמֵן הַזֶּה:
סדר השלחן והקערה לפי מנהג האר"י ז"ל

סדר השלחן. נכון שיהיה מסודר מצעו"י כדי
שיעשה הסדר תיכף כשיצא מביהכנ"ס [זולת
כליל שני שאין יו"ט מכין למצור] ונכון שיהיה
השלחן על ד'
רגלים ולוח עליו
ומפה לצנה ועליו
מפה פרוסה
ורחצו כמו בשבת.
וישים אחוריו
לפון ופניו נגד
פני הנרות:

סדר הקערה.
יהיה כסדר הזה,
והוא שיקח שלש
מצות שמורות
ומניח הכהן
למעלה ותחתיו
לוי ותחתיו

כתר חכמה בינה
(חכמה בינה דעת)
ג' מצות

תפארת
מרור

יוד
בורך

גבורה
ביצה

הוד
כרפס

מלכות

ישראל, ויקח מרור וכרפס וחרוסת ושני מיני
תבשיל זרוע וביצה מבושלות ומניח אלו החמשה
דברים למעלה על השלש מצות, דהיינו זרוע
צימין שלו, וביצה
בשמאל שלו,
מרור באמצע בין
הזרוע והביצה,
וחרוסת יניח בקו
הימין שלו,
החזרת (כורך)
יניח למטה מן
המרור בקו
האמצעי כדי
לעשות אח"כ
כריכה עם
החזרת, והכרפס
יניח בקו השמאל
שלו כזה*):

בס"ד

טייערע ברידער !!! ווען איר גרייט זיך צום הייליגן סדר נאכט וואו איר וועט זאגן

כָּל דִּכְפִּין יִיתִי וַיִּכּוֹל. כָּל דִּצְרִיךְ יִיתִי וַיִּפְסַח...
לְשָׁנָה הַבָּאָה בְּאַרְעָא דִּישְׂרָאֵל...

פארגעסט נישט די 100 כולל אינגעלייט פון כולל עצי חיים בארה"ק צדקת רמבעה"נ
 וועלכע לערנען תורה מתוך הד חק און זייער שטוב איז ליידיג און האבן נישט מיט וואס צוצוגיין צום סדר נאכט

שטיצט בעין יפה וברוח נדיבה, און האט'ס א פרייליכן כשר'ן פסח

אזוי אויך קען מען
 רופן צו דעם
 נומער אויף
 אויסצוליידיגן די
 פושקעס

צו באקומען
 אונזער פושקע
 קען מען זיך ווענדן
 צו מו"ה **יצחק**

אייזיק מנחם

וויזל הי"ו

וואס איז געשטעלט געווארן
 דורך רבינו שליט"א אלס
 גבאי קודש פונעם כולל

917-880-2712